

NOTITIE

Partners Ro
M. Tiekstra
Julianaplein 8
5211 BC Den Bosch

DATUM: 21 april 2016
ONS KENMERK: 15-840/15.07266/DanBe
UW KENMERK: -
AUTEUR: D. Beuker, G.F.J. Smit
PROJECTLEIDER: drs. G.F.J. Smit
STATUS: definitief

Actualisatie bevindingen natuurtoets Pip Prattenburg

Partners Ro is bezig met de voorbereiding van wijziging van het Provinciaal Inpassingsplan Prattenburg (2013) te Veenendaal.

De wijziging betreft de vier locaties van het PIP Prattenburg. Van de vier locaties krijgen drie een andere functionele invulling dan in 2013 bedacht.

- Locatie 1 was woonzorgwoningen, wordt woningen binnen hetzelfde bestemmingsvlak.
- Locatie 2 was hotel, wordt wonen binnen hetzelfde bestemmingsvlak.
- Locatie 3 was recreatiewoningen, wordt hotel met groter bouwvlak.
- Locatie 4 was bos en blijft bos, en blijft verder buiten beschouwing.

In 2013 is door BRO voor locaties 1 t/m 3 een verkennend natuurwaarde onderzoek uitgevoerd met toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Op locatie 1 en 2 is door Ecoconsultancy in 2013 vleermuisonderzoek uitgevoerd. Voor vleermuisonderzoek houdt RVO een geldigheidstermijn van twee jaar aan, wat betekent dat deze in 2016 verloopt.

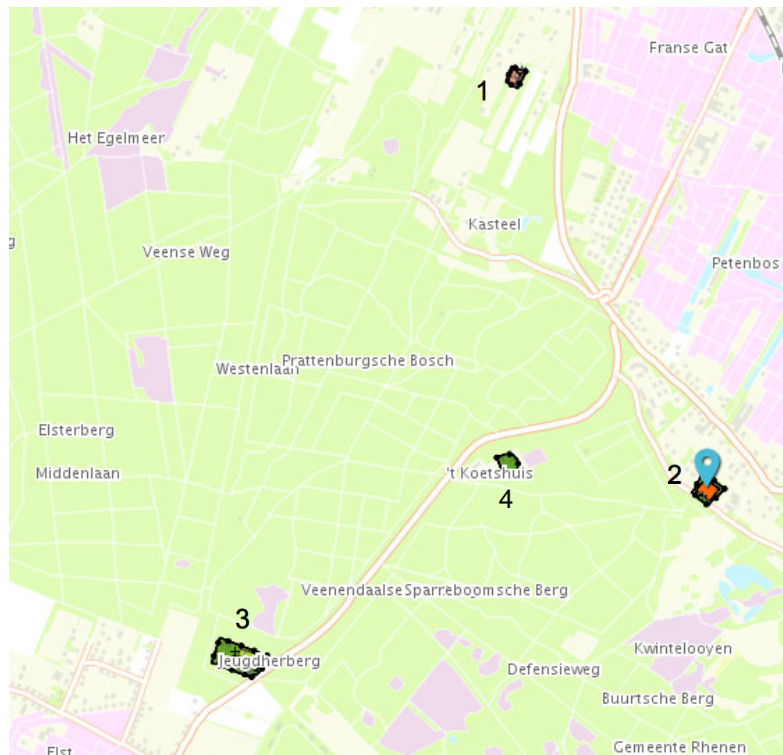
Bureau Waardenburg heeft op basis van een controle veldonderzoek (d.d. 20 nov 2015) en bronnenonderzoek¹ locaties 1 t/m 3 beoordeeld of de situatie dermate verandert is dat eerdere conclusies m.b.t. vleermuizen niet meer standhouden.

Methodiek - veldbezoek

Locaties 1 t/m 3 in het plangebied Pip Prattenburg zijn op 20 November 2015 bezocht. Er is met name gelet op de aanwezigheid van de landschappelijke elementen waarmee de functie van het leefgebied voor vleermuizen en vogels met een vaste rust- en verblijfplaats is beschreven in de verkennende natuurwaardeonderzoeken van BRO (BRO 2013 a,b,c) en de vleermuisonderzoeken van Econsultancy (Heunink-Verwoerd 2013, Witter 2013).

---

¹ Bron NDFG geraadpleegd op 30 maart 2016

Figuur 1 Ligging locaties 1 t/m 4 PIP Prattenburg (Bron: Ruimtelijkeplannen.nl).

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Locatie 1 - Zandheuvelweg 5

Door BRO en Econsultancy (BRO 2013a, Heunink-Verwoerd 2013) is aangegeven dat de locatie mogelijk functies heeft als verblijfplaats en vliegroutes voor vleermuizen. Bij het vleermuisonderzoek (uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol) zijn geen verblijfplaatsen aangetoond wel heeft het plangebied een functie als vliegroute en foerageergebied (Heunink-Verwoerd 2013).

Situatie 2015

Op het plangebied “Juliahoeve” zijn enkele bomen en is bebouwing aanwezig. Het gaat hier om de boerderij met een aantal bijgebouwen en schuren. Op verzoek van mevrouw van Gessel van Provincie Utrecht is het woondeel van de boerderij niet van binnen bekeken in verband met de slechte bouwkundige staat. De schuren zijn wel van binnen bekeken. De situatie is vergelijkbaar met die als beschreven door BRO en Econsultancy (BRO 2013a, Heunink-Verwoerd 2013). De beschreven objecten waren ten tijde van het bezoek aanwezig.

Op basis van de huidige situatie is er geen aanleiding voor andere functies van het plangebied voor vleermuizen. In de schuren zijn geen sporen aangetroffen, en de lange leegstand en slechte bouwkundige staat van het hoofdgebouw maakt deze ook weinig geschikt voor vleermuizen. Aangenomen kan worden dat de in 2013 vastgestelde vliegroutes nog steeds aanwezig zijn. Indien de structuur van de beplanting behouden blijft zijn er geen risico's op overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen.

In één van de schuren is de aanwezigheid van een kerkuil vastgesteld. Ook in de kapschuur zijn sporen (braakballen) aangetroffen van kerkuil wat er op wijst dat de vogel al langer gebruik maakt van de boerderij. Bij het onderzoek in 2013 was kerkuil niet aangetroffen. Dit betekent dat de opstallen recent (2014-2015) in gebruik genomen kunnen zijn als verblijfplaats. Er zijn geen aanwijzingen voor een nest aangetroffen, echter boven een enkele locatie met braakballen is boven in de schuur een plafond aanwezig met een diepe ruimte erboven die niet geïnspecteerd kon worden. Hoewel er geen aanwijzingen zijn dat de opstallen op dit moment een functie hebben als jaarrond beschermde nestlocatie is een dergelijke functie ook niet uit te sluiten. De nestplaats is als zodanig in gebruik in de periode van februari tot en met half augustus (RVO 2014). Mogelijk is de schuur slechts in gebruik als rustplek (winterlocatie) voor één of enkele dieren. De winterverblijfplek is vaak een andere plaats dan de voortplantingsplek (RVO 2014). Indien de opstallen ook in 2016 leeg staan is het in gebruik nemen als nestlocatie echter niet uit te sluiten. Het inventariseren van een broedpaar kerkuil kan vanaf februari (RVO 2014). Het slopen van een nestlocatie van kerkuil betekent een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Functies voor andere beschermde soorten zijn ten tijde van het veldbezoek in 2015 niet vastgesteld, wat aansluit op de bevindingen uit 2013.

Locatie 2 - Bosje van Wartou

Door BRO en Econsultancy (BRO 2013b, Witter 2013) is aangegeven dat de locatie mogelijk functies heeft als verblijfplaats en vliegroutes voor vleermuizen en verblijfplaats voor eekhoorn en vogels met een jaarrond beschermd nest. Bij het veldonderzoek in 2013 (vleermuisonderzoek uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol) zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetoond, wel heeft het plangebied een functie als vliegroute en foerageergebied. Er zijn in 2013 ook geen verblijfplaatsen van eekhoorn en van vogels met een jaarrond beschermd nest aangetroffen (Witter 2013).

Situatie 2015

Het plangebied "Bosje van Wartou" betreft een stuk bos met matige ondergroei. Het bos bevat bomen met holtes en scheuren die in potentie geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen zoals ook in 2013 was vastgesteld. Op basis van de huidige situatie is er geen aanleiding voor andere functies in het plangebied voor vleermuizen. Aangenomen kan worden dat de in 2013 vastgestelde vliegroutes nog steeds aanwezig zijn.

Functies voor andere beschermde soorten (eekhoorn, vogels met jaarrond beschermd nest) zijn ten tijde van het veldbezoek in 2015 niet vastgesteld, wat aansluit op de bevindingen uit 2013.

Locatie 3 - Eikelkamp

Door BRO is aangegeven dat de locatie mogelijk functies heeft voor beschermde plantensoorten en algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren (BRO 2013c). Uit de NDFF zijn van locatie 3 geen waarnemingen van beschermde soorten planten

bekend. Van de waarnemingen in en rondom het gebied zijn uit 2013 twee rode lijstsoorten gemeld, bosdroogbloem en Duits viltkruid².

De locatie kan een functie hebben als jachtgebied voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels met een jaarrond beschermd nest zijn in 2013 uitgesloten. In 2013 is voor locatie 3 geen veldonderzoek of vleermuisonderzoek uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol uitgevoerd.

Situatie 2015

Het plangebied op locatie "Eikelkamp" bestaat uit een half open terrein met loofbomen en een enkele naaldboom. Op het terrein staan geen gebouwen, deze waren al voor 2013 gesloopt. Rondom het terrein zijn verschillende opgaande structuren. In veel bomen bevinden zich holtes. De aanwezigheid van vleermuizen met vaste rust- en verblijfplaatsen kan mede gezien de ligging in het bos niet worden uitgesloten. De functie verandering wonen-hotel heeft betrekking op hetzelfde bestemmingsvlak. In de plannen wordt geen kap van bomen voorzien, maar juist aanplant van bomen (bomenkathedraal). Indien bomen met holten gekapt worden kan overtreding van artikel 11 ten aanzien van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten.

Functies voor andere beschermde soorten (eekhoorn, vogels met jaarrond beschermd nest) zijn ten tijde van het veldbezoek in 2015 niet vastgesteld, wat aansluit op de bevindingen uit 2013. De nieuwbouw valt volledig binnen het bestaande bouwvlak en blijft daarmee buiten de bosrand. Mogelijke natuurlijke (potentiele) groeiplaatsen van beschermde soorten planten zijn hierbij niet aan de orde.

Het is niet duidelijk waarom de bevindingen ten aanzien van vleermuizen in 2015 afwijken van 2013. De nieuwe functie 'hotel' heeft echter geen gevolgen voor het bouwoppervlak of de toename van het groen (informatie Partners RO). De betekenis van het gebied als jachtlocatie is niet bekend en onduidelijk is of de nieuwe functie wezenlijke gevolgen heeft voor deze betekenis. Open 'parkachtige' plekken in het bos kunnen een belangrijke betekenis hebben als jachtgebied voor vleermuizen en daarmee indirect voor verblijfplaatsen in de directe omgeving. Afhankelijk van de landschappelijke inpassing van het hotel kan de (mogelijke) betekenis van het gebied voor vleermuizen behouden blijven of met uitbreiding van de opgaande beplanting mogelijk zelfs verbeteren.

Conclusie t.a.v. Flora- en faunawet

Locatie 1

Op basis van de huidige situatie is er geen aanleiding voor andere functies van het plangebied voor vleermuizen dan in 2013 aangetoond. De opstallen zijn sinds 2013 in gebruik genomen door kerkuil, er zijn echter geen aanwijzingen voor een nest aangetroffen, maar dit kan ook niet worden uitgesloten. Indien de opstallen ook in 2016 leegstaan is het in gebruik nemen als nestlocatie niet uit te sluiten. De nestlocatie van een kerkuil is jaarrond beschermd.

Het slopen van een nestlocatie van kerkuil betekent een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet. In dit kader is het volgende van belang:

---

² NDFD dd. 30-03-2016

- Voor 'verstoring' van verblijfplaatsen in de zin van artikel 11 kan een ontheffing worden afgegeven op grond van het belang 'ruimtelijke ontwikkeling'.
- Er is duidelijkheid nodig over de functie van locatie 1 voor de kerkuil. Aanbevolen wordt de locatie in februari 2016 opnieuw te controleren op aanwezigheid van een mogelijk broedpaar.
- Indien geen broedpaar aanwezig is kunnen de schuren ongeschikt gemaakt worden door openingen in het dak aan te brengen (dakpannen of platen te verwijderen). Indien een individuele kerkuil aanwezig kan dit worden uitgevoerd als het dier naar een andere locatie is uitgeweken.
- Indien een broedpaar kerkuil aanwezig is zal een vervangende nestlocatie moeten worden aangeboden en een ontheffing artikel 11 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd ('verstoring' van een jaarrond beschermd nest).
- Een vervangende nestlocatie kan bestaan uit een nestkast geplaatst in een of meerdere schuren binnen een afstand van circa 500 meter van locatie 1. Zij moet minimaal 3 maanden voor de sloop gerealiseerd zijn in verband met gewinning. Slopen kan plaatsvinden buiten de periode februari-augustus.

Locatie 2

Op basis van de huidige situatie is er geen aanleiding voor andere functies in het plangebied voor vleermuizen dan in 2013 aangetoond. Omdat nooit uitgesloten kan worden dat potentiële verblijfplaatsen in gebruik worden genomen, wordt aanbevolen de bomen met holten en scheuren de zomer voorafgaande aan de kap te controleren op mogelijk gebruik door vleermuizen.

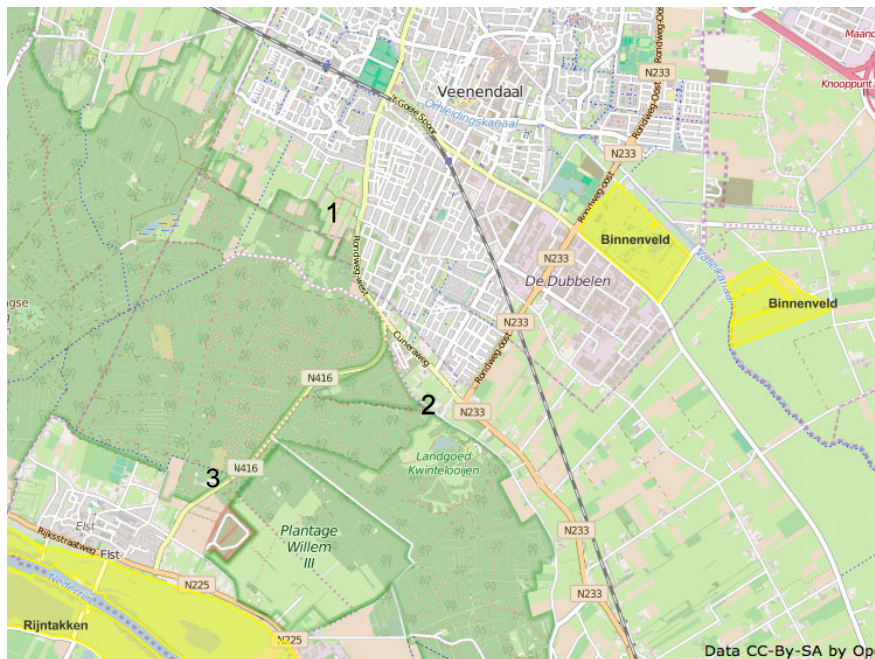
Locatie 3

De aanwezigheid van vleermuizen met vaste rust- en verblijfplaatsen niet worden uitgesloten. De plannen voorzien niet in kap van bomen, maar in uitbreiding van opgaand groen. Indien bomen met holten gekapt worden kan echter overtreding van artikel 11 ten aanzien van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten.

De betekenis van het gebied als jachtlocatie voor vleermuizen is niet bekend en onduidelijk is of de nieuwe functie 'hotel' met groter bouwoppervlak dan oorspronkelijk gepland wezenlijke gevolgen heeft voor deze betekenis.

Actualisatie natuurtoetsen 2013 i.h.k.v. de PAS

In 2013 is door BRO voor de locaties 1, 2 en 3 een beoordeling opgesteld in het kader van de Natuurbeschermingswet. Op 1 juli 2015 is de PAS in werking getreden. De beoordelingen van BRO worden hieronder opnieuw beschouwd in het licht van de PAS en beschikbare gebiedsdocumentatie voor de PAS. Doel is vast te stellen of er ten aanzien van de recente wetgeving knelpunten ten aanzien van stikstof depositie te verwachten zijn.

Figuur 2 Ligging locaties 1 t/m 3 PIP Prattenburg t.o.v. Natura 2000 (Data: CC-By-SA by OpenStreetMap).

De drie locaties liggen in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Binnenveld en het Natura 2000-gebied Rijntakken (figuur 2). Zowel voor Binnenveld als Rijntakken geldt dat de huidige achtergronddepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde van voor stikstofgevoelige habitats. Een projectbijdrage meer dan 0,05 mol kan beschouwd worden als een negatief effect en is vergunningsplichtig.

Voor de voor stikstof gevoelige habitattypen in Binnenveld zijn in het kader van de PAS herstelmaatregelen voorzien³. De Gebiedsanalyse PAS voor Binnenveld geeft aan dat voor herstel van de habitattypen waterhuishoudkundige maatregelen nodig zijn, inundatie met Griftwater moet worden beperkt en een adequaat beheer nodig is om de effecten van stikstofdepositie te verminderen⁴. Ondanks de huidige overschrijding van de kritische depositiewaarden voor habitattypen is, door de uitvoering van de herstelmaatregelen, het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk.

Voor de voor stikstof gevoelige habitattypen in Rijntakken zijn in het kader van de PAS herstelmaatregelen voorzien als extra hooien of nabeweiden⁵. Voor Droge hardhoutoibossen zijn in het kader van de PAS geen herstelmaatregelen voorzien. De Gebiedsanalyse PAS geeft aan dat ondanks de huidige overschrijding van de kritische depositiewaarden voor een aantal habitattypen en stikstofgevoelige leefgebieden, door de uitvoering van de herstelmaatregelen die zijn opgenomen in het (concept)beheerplan en aanvullende PAS- herstelmaatregelen, het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen mogelijk is⁶.

³ Programmatische Aanpak Stikstof - Gebiedswijzer Binnenveld

⁴ 065 Binnenveld gebiedsanalyse

⁵ Programmatische Aanpak Stikstof - Gebiedswijzer Rijntakken

⁶ 038 Rijntakken gebiedsanalyse

Locatie 1 - Zandheувelweg 5, Locatie 2 - Bosje van Wartou

Zandheувelweg 5 ligt op circa 2,5 km van het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 4 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Bosje van Wartou ligt op circa 2,2 km van het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 2,8 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Door BRO is aangegeven dat mogelijk verstorende effecten op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten door de grote afstand en fysieke barrières zijn uitgesloten (BRO, 2013a,b).

Voor locatie 1 en 2 is woningbouw voorzien. Huishoudens met verkeer naar en van de woningen leiden tot emissie van stikstof verbindingen. Voor woningen kan gebruik worden gemaakt van gegevens uit de landelijke emissieregistratie, voor verkeersaantrekkende werking van woningen zijn CROW-kentallen beschikbaar. Het aantal te realiseren woningen op locatie 1 en 2 is beperkt en ligt in de orde van grote van maximaal 5 woningen per locatie. Bij een dergelijk klein aantal woningen reiken meetbare effecten op de stikstofdepositie niet verder dan enkele honderden meters⁷. Op een afstand van meer van 2,2 km treden geen meetbare effecten op (de projectbijdrage zal op 0,00 mol/ha/jaar liggen). Effecten op voor stikstof gevoelige habitattypen in Binnenveld en Rijntakken zijn op voorhand uit te sluiten.

Locatie 3 - Eikelkamp

Eikelkamp ligt op circa 4,3 km van het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 1,2 km van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Door BRO is aangegeven dat mogelijk verstorende effecten op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten door de grote afstand en fysieke barrières zijn uitgesloten (BRO, 2013c).

Voor locatie 3 is voorzien in realisatie van een hotel. De exploitatie van het hotel met verkeer naar en van het hotel zal leiden tot emissie van stikstof verbindingen. Een berekening met Aeries waarbij we uitgaan van een hotel met circa 170 kamers en het (niet realistische) *worst case* scenario met een jaarrond volledige bezetting geeft alleen voor verkeer geen effecten op Natura 2000 op. De berekende bijdrage van het verkeer aan stikstofdepositie is op een afstand van 500 meter lager dan 0,05 mol/ha/jaar. Binnenveld ligt op meer dan 2 kilometer van de rondweg van Veenendaal waarover het verkeer in het noordelijke richting loopt. Rijntakken ligt weliswaar op korte afstand aansluiting N416 met N225 waarover het verkeer in zuidelijke richting loopt, maar in de uiterwaarde liggen hier geen beschermde voor stikstof gevoelige habitats. Deze habitats liggen in Rijntakken op meer dan 2 kilometer van de aansluiting (Amerongse Bovenpolder en Blauwe kamer). De effectafstand voor emissie van het door bos omsloten hotel zal niet meer dan enkele honderden meters bedragen, ruim buiten de ligging van voor stikstof gevoelige habitats in Rijntakken. Effecten op voor stikstof gevoelige habitattypen in Binnenveld en Rijntakken zijn op voorhand uit te sluiten.

---

⁷ Voor realisatie van 28 woningen nabij Ulvenhout lag de grens waarbij de bijdrage minder dan 0,05 mol/ha/jr bedraagt op circa 600 meter van het plangebied. Notitie 20121907-02 Bouwplan Hertespoort te Ulvenhout Cauberg-Huygen.

Conclusie t.a.v. Natuurbeschermingswet

Door BRO is voor de drie locaties aangegeven dat mogelijk verstorende effecten op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten door de grote afstand en fysieke barrières zijn uitgesloten.

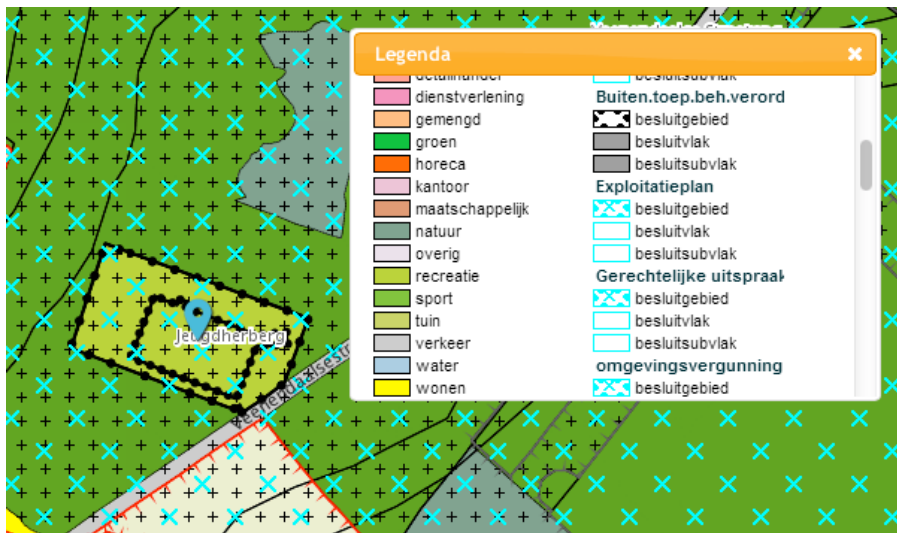
Er is geen aanleiding deze conclusie in het kader van de beschikbare informatie uit de PAS te herzien. Effecten op voor stikstof gevoelige habitattypen in Binnenveld en Rijntakken zijn op voorhand uit te sluiten.

Locatie 3 – Ecologische Hoofdstructuur, EHS - wijzer

De Provinciale verordening geeft aan dat gebieden die grenzen aan de EHS niet hoeven te worden getoetst. Daardoor is alleen een EHS toets nodig voor locatie 3. Hiervoor is het stappenplan van de EHS-wijzer van Provincie Utrecht doorlopen.

- Ligt de locatie (deels) binnen de EHS?
Ja: locatie 3 ligt geheel binnen de begrenzing van de EHS.
- Past de ontwikkeling binnen het geplande bestemmingsplan ?
Nee: momenteel heeft het gebied een recreatieve functie (figuur 3). Tot recentelijk was een jeugdherberg aanwezig. Met voorgenomen functie van hotel vindt er feitelijk geen functie verandering plaats. De bestemming wijzigt echter wel. Hotel valt onder de bestemming Horeca.
- Komt er een nieuw bestemmingsplan of buitenplanse procedure?
Ja: locatie 3 maakt deel uit van het PIP Prattenburg in voorbereiding.
- Gaat het om een kleinschalige uitbreiding van een bestaande functie?
Nee: het betreft een functie wijziging.
- Is er sprake van een bijzondere situatie?
Nee: het hotel met bijbehorende voorzieningen *kan niet* beschouwd worden als een recreatieve poort: een bovenlokaal toeristisch-recreatief attractiepunt, een knooppunt van wandel-, fiets- en/of vaarroutes waar tevens het achterliggende toeristische recreatieve gebied ervaren kan worden. Recreatieve poorten bieden informatie over het gebied, zelfstandige horeca en voldoende parkeervoorzieningen. Dit is niet van toepassing.

Figuur 3 Bestemming locaties 3 PIP Prattenburg conform het huidige bestemmingsplan buitengebied (Bron: Ruimtelijkeplannen.nl).

De 6 EHS toetsingsaspecten

1. Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem, inclusief de vereiste omgevingsfactoren (zoals donkerte, bodem, water en milieu).

Voor een gedetailleerde terreinbeschrijving zie BRO 2013c. Het bestaande bos binnen het plangebied is in het Natuurbeheerplan 2015 als ambitie Nog om te vormen natuur naar natuur weergegeven. Voor het grootste oppervlak is geen beheertype of ambitie aangegeven. Daar het bestaande bos binnen de begrenzing behouden blijft is met de functiewijziging (jeugdherberg naar hotel) geen verandering in potentie gemoeid.

2. De robuustheid en aaneengeslotenheid van de EHS.

Het voorgenomen plan heeft betrekking op een relatief klein oppervlak open gebied in verder groot aaneengesloten bos. Het open terrein ligt aan een bestaande provinciale weg. De functiewijziging heeft geen ander ruimtebeslag tot gevolg. Gebruik van het hotel betekent autoverkeer, verlichting en recreatie (wandelen door bezoekers). Deze aspecten speelde ook bij het voormalige gebruik als jeugdherberg. Bij de jeugdherberg was sprake van 60.000 bezoekers per jaar. Het gebruik van het hotel zal niet hoger liggen (opgave Partners RO). De functiewijziging heeft geen intensiever gebruik tot gevolg. Tevens wordt een verlichtingsplan opgesteld om eventuele effecten op natuur te beperken. Gelet op de ligging aan een provinciale weg in groot aaneengesloten bosgebied is de uitstraling van het gebruik relatief beperkt. Doordat het ruimtebeslag en gebruik ten opzicht van de situatie met jeugdherberg niet toeneemt is een effect op robuustheid en aaneengeslotenheid van de EHS niet aan de orde.

3. De aanwezigheid van bijzondere soorten.

Voor een gedetailleerde beschrijving zie BRO 2013c. Van de locatie zijn geen bijzondere soorten bekend. Er zijn waarnemingen bekend van de rode lijstsoorten bosdroogbloem en Duits viltkruid. Bosdroogbloem heeft een ruime regionale verspreiding die de Utrechtse Heuvelrug, Gelderse vallei en de Veluwe beslaat. Het bos en bosrandhabitat wordt met de plannen niet aangetast. Duits viltkruid komt onder andere voor op gronden met een openbegroeiing waar de grond geroerd is. In het plangebied is dat onder andere in het voormalige bouwvlak. Verder komen op de

locatie bomen met holten voor die betekenis kunnen hebben als verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen. De voorgenomen plannen voorzien niet in kap van bomen. De plannen doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen op de Utrechtse Heuvelrug. Voor de landschappelijk inpassing van het hotel wordt een verlichtingsplan opgesteld, waarmee rekening wordt gehouden met de (mogelijke) functie van het plangebied voor vleermuizen.

4. De verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen
Het voorgenomen plan heeft betrekking op een relatief klein oppervlak open gebied in verder groot aaneengesloten bos. Het open terrein ligt aan een bestaande provinciale weg. De functiewijziging heeft geen effect op migratieroutes of verbindingszones.
5. Behoud van oppervlakte.
Het voorgenomen plan heeft betrekking op een relatief klein oppervlak open gebied in verder groot aaneengesloten bos. De functiewijziging heeft geen ander ruimtebeslag tot gevolg en een effect behoud van oppervlak van de EHS is niet aan de orde.
6. Behoud van samenhang.
Het voorgenomen plan heeft betrekking op een relatief klein oppervlak open gebied in verder groot aaneengesloten bos. Het open terrein ligt aan een bestaande provinciale weg. De functiewijziging heeft geen effect op behoud van samenhang.

Op grond van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat *significante aantasting* wordt uitgesloten. Het oppervlak bestaande bos binnen de begrenzing blijft behouden en de plannen voorzien in aanplant van extra bomen en het opstellen van een verlichtingsplan. Bij dit laatste wordt rekening gehouden met vleermuizen (en andere nacht-actieve soorten).

Indien binnen het plangebied bomen gekapt worden *kunnen er lokaal effecten optreden* op het beheertype bos. Bij herplant van bomen binnen het plangebied zal de betekenis van locatie 3 voor flora en fauna van bos binnen de EHS alleen tijdelijk en (zeer) plaatselijk afnemen. Op lange termijn zijn er geen effecten op de EHS omdat bij herplant behoud van robuustheid, verbindingsfunctie en samenhang niet wordt aangetast.

Literatuur

- BRO, 2013a. Verkennend natuurwaardenonderzoek, Zandheuvelweg 5, Veenendaal
- BRO, 2013b. Verkennend natuurwaardenonderzoek, Bosje van Wartou.
- BRO, 2013c. Verkennend natuurwaardenonderzoek Eikelkamp.
- Heunink-Verwoerd, L., 2013 Vleermuisonderzoek Zandheuvelweg 5 te Veenendaal in de gemeente Veenendaal. Ecoconsultancy.
- RVO 2014. Soortenstandaard Kerkuil, versie 2.0. © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2014.
- Witter, E.R., Aanvullend ecologisch onderzoek Bosje van Wartou te Rhenen in de gemeente Rhenen. Ecoconsultancy.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Partners Ro

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Partners Ro
M. Tiekstra
Julianaplein 8
5211 BC Den Bosch

ons kenmerk 15-840/16.02540/GerSm
datum 5 april 2016
onderwerp Resultaten veldbezoek PIP Prattenburg locatie 1
uw kenmerk
aantal blz. 3

Geachte mevrouw Tiekstra,

Bij deze ontvangt u het verslag van het veldbezoek PIP Prattenburg locatie 1.

Op maandag 29 maart heeft Daniel Beuker van Bureau Waardenburg een bezoek gebracht aan de locatie PIP Prattenburg. De omstandigheden voor het inventariseren van uilen waren op deze avond optimaal.

Method

Allereerst is er gekeken in de voor een waarnemer toegankelijke opstallen (schuren). Hier is gezocht naar sporen aanwezigheid van uilen. Sommige opstallen zijn niet toegankelijk omdat de staat dermate slecht is dat de veiligheid van de veldmedewerker niet kan worden gegarandeerd.

Na zonsondergang is gewacht op een strategische positie om een uitvliegende kerkuil waar te nemen. Later is met een geluidsdrager de territoriumroep van kerkuil afgespeeld om hiermee een reactie uit te lokken. De aanpak en en periode van het veldbezoek zijn conform de Soortenstandaard Kerkuil (RVO, 2014).

Resultaat

In de voor de waarnemer toegankelijke opstallen zijn geen verse braakballen van Kerkuil aangetroffen. Bij de controle vorig jaar waren deze wel aangetroffen. Met het veldbezoek op 29 maart is niet vastgesteld dat in de toegankelijke opstallen een nest aanwezig is.

Tot een uur na zonsondergang zijn er geen (uitvliegende) uilen waargenomen. Na het afspelen van de territoriumroep van kerkuil reageerde er echter vrijwel direct een vogel vanuit een beschutte boom op het terrein. Dit kan als territoriaal gedrag worden geïnterpreteerd en wijst op een territorium.

Volgens de Soortenstandaard Kerkuil (RVO, 2014) is de aanwezigheid van een nest van een kerkuil aangetoond bij territoriaal gedrag. In de toegankelijke opstallen kon geen nest worden vastgesteld. Aannemelijk is dat het nest zich bevindt in de opstallen op het terrein die niet toegankelijk zijn. Deze opstallen bevatten diverse openingen waardoor een kerkuil binnen kan komen.

Voor het vaststellen in welk van de opstallen het nest zich bevindt zijn meer bezoeken nodig. Daar echter alle opstallen gesloopt worden en het slopen van de niet toegankelijke opstallen buiten het broedseizoen plaats zal vinden (er is immers een ingebruik zijn nest aanwezig) is op dit moment niet van belang in welk van de opstallen het nest zich bevindt.

Maatregelen

Tern aanzien van maatregelen ter vervanging van verblijfplaatsen meldt de Soortenstandaard Kerkuil:

Een vervangende verblijfplaats kan een al voor de betreffende functie aanwezige geschikte, maar nog niet in gebruik zijnde plek zijn. Als onderzoek aantoont dat die plekken niet aanwezig zijn kunnen nieuwe vervangende verblijfplaatsen worden gerealiseerd in de vorm van bijvoorbeeld kerkuilkasten, mits deze de betreffende functie kunnen overnemen voor een vergelijkbaar aantal kerkuilen.

Om de functie van het territorium te behouden schrijft de soortenstandaard voor dat er minimaal twee maar bij voorkeur drie kasten op alternatieve locaties binnen 500 meter van de huidige locatie moeten worden gerealiseerd. Alternatieve locaties kunnen open kapschuren zijn waarbinnen een kast is opgehangen. (Kasten in bomen of aan gevels voldoen niet.) De kasten moeten drie maanden voor de sloop hangen. Het is gelet op het citaat hierboven wel van belang dat de kasten niet in andere territoria geplaatst worden.

Een alternatief kan zijn dat de initiatiefnemer zelf een open houten schuur, model kapschuur, met daarbinnen een kerkkast, plaatst op een rustige plek op het perceel. Dit kan een tijdelijke plek zijn tijdens de bouwfase waarbij de schuur met kast na de bouw en broedseizoen eventueel verplaatst wordt naar een definitieve locatie op het perceel. De plaatsing van de schuur is belangrijk en moet zodanig zijn dat de dieren eenvoudig toegang hebben tot foerageergebied. Daar de kast hierbij op korte afstand van het huidige verblijf komt, bevindt deze zich ook binnen het huidige territorium en is de kans groot dat deze daadwerkelijk in gebruik wordt genomen.

Bij het plaatsen van een voorziening op eigen terrein is de initiatiefnemer niet afhankelijk van derden.

Conclusie

Een territorium van kerkuil op de locatie van het terrein PIP Prattenburg is vastgesteld. Met het realiseren van kasten op alternatieve locaties kan worden voldaan aan de eisen uit de soortenstandaard is een ontheffing redelijkerwijs te verkrijgen.

Literatuur

RVO, 2014. Soortenstandaard Kerkuil, versie 2.0 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2014.

Vriendelijke groet,

Gerard Smit
Bijlage Zoekgebied alternatieve locaties.

Zoekgebied
alternatieve locaties
voor plaatsing 3 kerkuilkasten
(binnen rode cirkel)

Verkennend natuurwaardenonderzoek

Locatie: Zandheuvelweg 5, Veenendaal
Datum: Januari 2013

1. Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Provinciale Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening van Utrecht zijn vastgelegd. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan heeft op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingszones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingszones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen en inpassingsplannen.

2. Werkwijze verkennend natuurwaardenonderzoek

In het verkennend natuurwaardenonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 20 november 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens van Utrecht en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

---

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

3. Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied aan de Zandheuvelweg 5 ligt aan de noordzijde van het Landgoed Prattenburg. Landgoed Prattenburg is één van de grootste particuliere landgoederen van Utrecht. Op de locatie is een voormalige agrarisch bedrijf gesitueerd, de Juliahoeve. Rondom het plangebied zijn verscheidene groene waarden aanwezig. Zo liggen rondom het plangebied verschillende goed ontwikkelde houtwallen. De globale ligging en begrenzing van het plangebied zijn te zien in de onderstaande afbeelding.

Ligging en globale begrenzing van het plangebied 'Juliahoeve' te Veenendaal.

Huidige situatie

In de huidige situatie is de bedrijfsactiviteit gestaakt. De Juliahoeve en achtergelegen stallen zijn slecht onderhouden en verkeren in een enigszins vervallen staat. Op het terrein zijn enkele solitaire bomen aanwezig, daarnaast zijn er weinig tot geen opgaande begroeiingen. Rondom het terrein zijn wel verscheidene opgaande structuren aanwezig, aan de westzijde van het terrein is een goed ontwikkelde houtwal aanwezig. Zowel ten westen als ten oosten van het terrein kunnen wandelaars lopen, het plangebied is afgescheiden door afscheiding. In het plangebied is achter de Juliahoeve een verhard erf gelegen. Het overgrote deel van het plangebied is onverhard en voor een deel in gebruik als tuin voor de woning.

Toekomstige situatie

Op de locatie zullen woonzorgvoorzieningen worden gerealiseerd in de bestaande Juliahoeve en in twee of meer nieuwe gebouwen. Er komen maximaal 25 zorgeenheden. Op het terrein zullen tevens daaraan gelieerde voorzieningen worden gerealiseerd, zoals een theetuin, mogelijkheden voor dagbesteding (zoals een moestuin of dierenverzorging) en parkeervoorzieningen.

De Juliahoeve blijft behouden en zal worden opgeknapt. De overige bebouwing mag worden gesloopt. De houtwallen zullen worden behouden. Een karakteristieke boom op het erf en een haag aan de Zandheuvelweg zullen zoveel mogelijk worden behouden.

In het kader van de juridisch-planologische procedure is een toetsing aan de Flora- en faunawet verplicht. In de toets worden de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Daarnaast is gekeken naar de planologische bescherming van het gebied (Ecologische Hoofdstructuur).

In de onderstaande afbeeldingen is een beeldimpressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek opgenomen.

4. Beschrijving van de natuurwaarden van het plangebied en effectbeoordeling

Natuurbeschermingswet

Het projectgebied ligt ver buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het projectgebied liggen de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden "Binnenveld" en "Uiterwaarden Neder-Rijn".

Het Binnenveld is een blauwgraslandreservaat in het zuidelijk deel van de Gelderse vallei. De meent wordt gevoed door basenrijk kwelwater (afkomstig van de Veluwe) dat ervoor zorgt dat in het gebied gebufferde, schrale bodems aanwezig zijn. Het terrein heeft een venige bodem waarin plaatselijk zandopduikingen optreden en juist op deze zandopduikingen, waar basenrijk water via de capillaire werking een sterke opstijging kan vertonen, wordt blauwgrasland aangetroffen. De Neder-Rijn is een weinig dynamische, gestuwde tak van de Rijn met relatief hooggelegen uiterwaarden. Deze zijn deels in agrarisch gebruik en worden deels als natuur ontwikkeld. Het beschermde deel van de Amerongse Bovenpolder bevat een hoge uiterwaard waar soortenrijke glanshaverhooilanden voorkomen. De overgangen naar de hogere zandgronden zijn van speciale betekenis vanwege de hier voorkomende randen met restanten hardhoutoibos. Belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (zoals porseleinhoen, kwartelkoning). Van enig belang voor een soorten van bosrijke watergebieden met voldoende vis (neet name ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine kwaan, kolgans, meerkoet en Kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, grutto en wulp. Voor de Kievit is het één van de belangrijkste pleisterplaatsen.

Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten zijn door de grotere afstand en de fysieke barrières tussen het projectgebied en de beschermde Natura 2000-gebieden redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Flora- en faunawet

Rondom het plangebied zijn opgaande structuren aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde of bedreigde plantensoorten waargenomen. Door het huidige gebruik, de aanwezige verhardingen en inrichting van het plangebied zijn er geen geschikte standplaatsen voor bijzondere of strikte beschermde plantensoorten aanwezig. Bij planvorming waarbij alleen binnen het bouwvlak gebouwd mag worden is het niet nodig rekening te houden met de aanwezigheid van bijzondere of beschermde plantensoorten.

In het plangebied kunnen op enige wijze enkele algemeen beschermde diersoorten in het plangebied voorkomen. Het zal gaan om soorten als haas (*Lepus europaeus*) en huismuis (*Mus musculus*). Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur is het voorkomen van grondgebonden strenger beschermde soorten, zoals steenmarter (*Martes foina*) en das (*Meles meles*), binnen het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten. Het gebied heeft voor deze soorten geen waarde als vast leefgebied of onderdeel daarvan. De das komt wel in de directe

omgeving van het plangebied voor. Omdat de ontwikkeling geheel op het bestaande erf plaatsvindt en er geen (potentieel) foerageergebied verdwijnt, worden geen negatieve effecten op de huidige staat van instandhouding van eventueel aanwezige dassen verwacht. Overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soort is redelijkerwijs uit te sluiten.

De Juliahoeve is geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Geschikte verblijfplaatsen in het gebouw zijn ruimten achter luiken, daklijsten en onder dakpannen. De hoeve blijft bij de ruimtelijke ontwikkeling behouden. Wanneer bij het opknappen de luiken verwijderd worden of daklijsten hersteld worden, kunnen echter verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord worden. Het is aan te bevelen om bij herstelwerkzaamheden rekening te houden met de eventuele aanwezigheid van vleermuizen, bijvoorbeeld in de vorm van een werkprotocol. Daarmee zou verstoring van vleermuizen mee uitgesloten kunnen worden en is een aanvullend onderzoek naar vleermuizen niet nodig.

Mogelijk wordt een oude schuur op het terrein gesloopt en een boom gerooid. Deze kunnen van waarde zijn voor vleermuizen. Aanvullend vleermuizenonderzoek is noodzakelijk.

De houtsingels in het plangebied zijn erg geschikt als vaste vliegroute voor vleermuizen. Omdat bij de ruimtelijke ontwikkeling de groenstructuren behouden zullen worden, heeft het plan geen effecten op potentieel aanwezige vliegroutes van vleermuizen.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (2009) waargenomen en ook geen sporen van dergelijke soorten. Deze worden op basis van het veldbezoek ook uitgesloten in het plangebied. In de directe omliggende opgaande groenstructuren kunnen dit soort vogels wel een nestplaatsen hebben, bijvoorbeeld soorten als zwarte kraai (*Corvus corone*). De omliggende groene structuren worden niet door het plan aangetast, eventuele effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op aanwezige nestplaatsen van vogels zijn hierdoor uit te sluiten.

Door de aanwezigheid van groene elementen rondom het plangebied is het te verwachten dat veel algemene vogelsoorten in het plangebied nestelen, daarbij kunnen verschillende vogelsoorten ook tot broeden komen in de bebouwingen op het erf. Het zal gaan om vogelsoorten als houtduif (*Columba palumbus*) en merel (*Turdus merula*). Broedgevallen mogen te allen tijde niet verstoord worden, ook buiten het 'algemene' broedseizoen van maart t/m september. Met inachtneming van deze voorwaarde kan de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling betreffende vogels in overeenstemming met de Flora- en faunawet uitgevoerd worden.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied zijn geen permanente oppervlaktewateren aanwezig, de aanwezigheid van vissen kan hierdoor worden uitgesloten. Als leefgebied voor amfibieën is het plangebied door de openheid matig geschikt, er zijn wel enkele geschikte schuilmogelijkheden voor amfibieën in en rondom het plangebied aanwezig. Algemene soorten als bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*) kunnen in het gras en de tuin voorkomen. Er geldt echter een algemene vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de bouw van de nieuwe woning. In Nederland komen zeven wettelijk beschermde soorten reptielen voor. Het

leefgebied van reptielen bestaat over het algemeen uit structuurrijke vegetatie. Die vegetatie moet voldoende schuilmogelijkheden bieden. En de plek moet snel opwarmen en voldoende open zijn om te kunnen zonnen. De biotoop in het plangebied voldoet niet aan deze habitatvoorwaarden voor deze soorten. Het is daardoor niet aannemelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van een potentieel leefgebied van beschermde reptielsoorten. Er worden door de ruimtelijke ontwikkeling geen negatieve effecten op streng beschermde vis-, amfibie of reptielsoorten verwacht. Er hoeft in de planvorming derhalve geen rekening gehouden te worden met beschermde vis-, amfibie of reptielsoorten.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is echter met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen. Derhalve zijn negatieve effecten op deze soortgroep redelijkerwijs niet te verwachten.

Planologisch beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn o.a. versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit etc. De begrenzing van de EHS is in de Provinciale ruimtelijke verordening van provincie Utrecht vastgelegd. Het plangebied ligt buiten het gebied aangewezen als EHS (waaronder de westelijk gelegen houtwal).

Het plangebied ligt geheel buiten de gebieden aangewezen als EHS. Directe aantasting van de EHS is op voorhand uitgesloten.

Conform het provinciale beleid is het niet noodzakelijk mitigerende maatregelen te nemen in het kader van ontwikkelingen nabij EHS. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is wel gekeken naar eventuele effecten. De toegestane bebouwing moet minimaal 10 meter uit de houtwal blijven. Het bestaande water blijft beschermd. De omvang van de ontwikkeling wordt zodanig gering geacht, dat aanvullende maatregelen niet noodzakelijk worden geacht.

5. Conclusie en aanbevelingen

Conclusie ten aanzien van de gebiedsbescherming

Het gehele terrein ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. De westelijke houtwal, die aangewezen is als EHS ligt buiten het plangebied. De natuurwaarden in het plangebied worden voornamelijk bepaald door het aanwezige groen op het achtererf.

Conclusie ten aanzien van de soortbescherming

In de Juliahoeve zijn geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig (ruimten achter luiken, daklijsten en onder dakpannen). De hoeve blijft behouden. Wanneer bij het opknappen de luiken verwijderd worden of daklijsten hersteld worden, kunnen echter verblijfplaatsen van

vleermuizen verstoord worden. Het is aan te bevelen om bij herstelwerkzaamheden rekening te houden met de eventuele aanwezigheid van vleermuizen, bijvoorbeeld in de vorm van een werkprotocol. Daarmee zou verstoring van vleermuizen op voorhand uitgesloten kunnen worden en is een aanvullend onderzoek naar vleermuizen niet nodig.

Mogelijk wordt een oude schuur op het terrein gesloopt en een boom gerooid. Deze kunnen van waarde zijn voor vleermuizen. Aanvullend vleermuizenonderzoek is noodzakelijk.

Daarnaast geldt voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. In dit kader is daarom in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van aanwezige vogelnesten. Voor de realisatie van de nieuwe bebouwing op het achtererf geldt daarom dat de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is: dit is de periode van september tot maart. Met inachtneming van deze voorwaarden (ten aanzien van de algemene zorgplicht en aanwezige broedgevallen in of direct rondom het plangebied) kan de ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de natuurwetgeving en het natuurbeleid in Nederland worden uitgevoerd. Er is, gezien de aard van de ruimtelijke ontwikkeling, geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend soortspecifiek onderzoek.

Verkennd natuurwaardenonderzoek

Locatie: Bosje van Wartou
Datum: Januari 2013

1. Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Provinciale Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening van Utrecht zijn vastgelegd. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan heeft op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten

waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen dan wel inpassingsplannen.

2. Werkwijze verkennend natuurwaardenonderzoek

In het verkennend natuurwaardenonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 20 november 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens van Utrecht en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

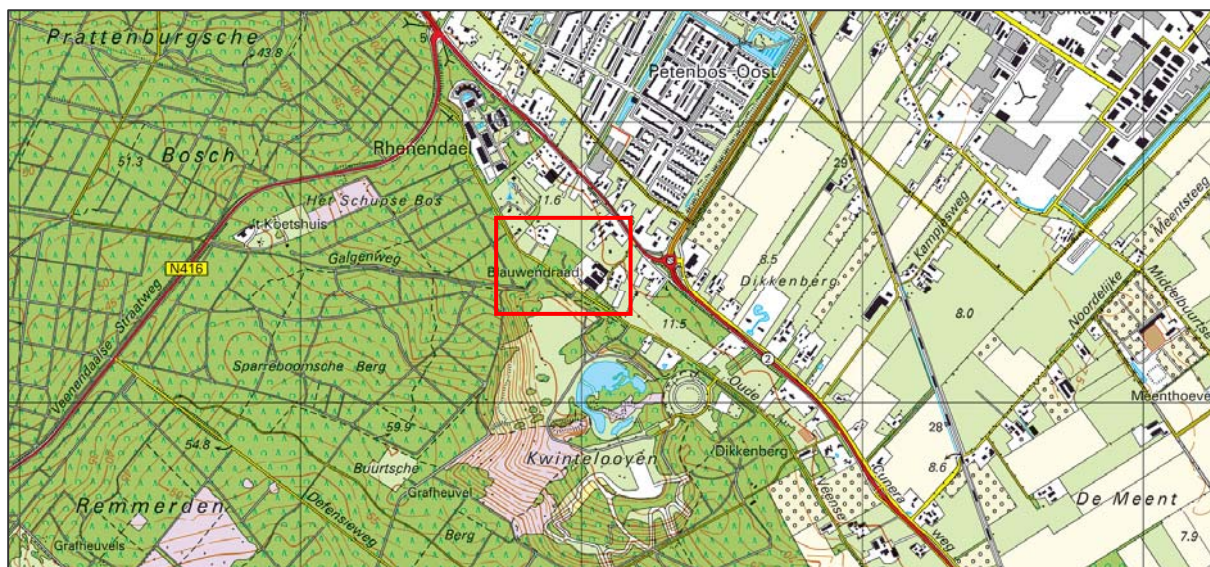
---

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

3. Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied aan de Oude Veensegrindweg ligt ten noordoosten van het Landgoed Prattenburg. Landgoed Prattenburg is één van de grootste particuliere landgoederen van Utrecht. De ontwikkelingslocatie bestaat uit een gebied dat geheel uit bos bestaat. De locatie wordt aan de zuidzijde begrensd door de Veensegrindweg, ten oosten en westen zijn enige woonhuizen gelegen en ten noorden liggen de bebouwingen aan de Cuneraweg. De globale ligging en begrenzing van het plangebied zijn te zien in de onderstaande afbeelding.

Ligging en globale begrenzing van de initiatieflocatie

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een stuk bos ten noorden aan de Oude Veensegrindweg. In het plangebied is een matige ondergroei aanwezig. Er is wat rooihout in het plangebied aanwezig. Rondom komen algemene verruigingssoorten als gewone braam voor. Het terrein is middels een poort toegankelijk.

Toekomstige situatie

Op de locatie zal een hotel met maximaal 170 kamers worden gerealiseerd. De maximale te bebouwen oppervlakte zal 2.400 m² beslaan, de maximale bouwhoogte is 14 meter. Rondom de bebouwing zullen parkeerplaatsen en openbare ruimte worden ingericht.

Voor de geplande ontwikkeling zal 0,7 hectare bos worden gekapt. Het resterende bos blijft in de huidige staat behouden. Het te kappen bos zal binnen hetzelfde inpassingsplan op de locatie Eikelkamp worden gecompenseerd.

In het kader van de juridisch-planologische procedure is een toetsing aan de Flora- en faunawet verplicht. In de toets worden de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Daarnaast is gekeken naar de planologische bescherming van het gebied (Ecologische Hoofdstructuur).

In de onderstaande afbeeldingen is een beeldimpressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek opgenomen.

4. Beschrijving van de natuurwaarden van het plangebied en effectbeoordeling

Natuurbeschermingswet

Het projectgebied ligt ver buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het projectgebied liggen de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden "Binnenveld" en "Uiterwaarden Neder-Rijn".

Het Binnenveld is een blauwgraslandreservaat in het zuidelijk deel van de Gelderse vallei. De meent wordt gevoed door baserijk kwelwater (afkomstig van de Veluwe) dat ervoor zorgt dat in het gebied gebufferde, schrale bodems aanwezig zijn. Het terrein heeft een venige bodem waarin plaatselijk zandopduikingen optreden en juist op deze zandopduikingen, waar baserijk water via de capillaire werking een sterke opstijging kan vertonen, wordt blauwgrasland aangetroffen. De Neder-Rijn is een weinig dynamische, gestuwde tak van de Rijn met relatief hooggelegen uiterwaarden. Deze zijn deels in agrarisch gebruik en worden deels als natuur ontwikkeld. Het beschermde deel van de Amerongse Bovenpolder bevat een hoge uiterwaard waar soortenrijke glanshaverhooilanden voorkomen. De overgangen naar de hogere zandgronden zijn van speciale betekenis vanwege de hier voorkomende randen met restanten hardhoutoibos. Belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (zoals porseleinhoen, kwartelkoning). Van enig belang voor een soorten van bosrijke watergebieden met voldoende vis (neet name ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine kwaan, kolgans, meerkoet en Kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, pijlstaart, slobeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, grutto en wulp. Voor de Kievit is het één van de belangrijkste pleisterplaatsen.

Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten zijn door de grotere afstand en de fysieke barrières tussen het projectgebied en de beschermde Natura 2000-gebieden redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Flora- en faunawet

Tijdens het veldbezoek zijn geen streng beschermde plantensoorten of geschikte groeiplaatsen daarvoor waargenomen in of aan de randen van het plangebied. De ondergroei van het bos bestaat uit algemene soorten zoals adelaarsvaren en braam. In het plangebied zullen bestaande groenwaarden voor een groot deel verdwijnen (ongeacht of hier groene structuren worden ingepast). Het is redelijkerwijs uitgesloten dat de ontwikkeling in het plangebied effect heeft op streng beschermde plantensoorten.

In het plangebied kunnen wel op enige wijze enkele algemeen beschermde diersoorten voorkomen. Het zal gaan om soorten als konijn en huismuis. Er is een oude konijnenburcht waargenomen. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen, echter de Zorgplicht blijft te allen tijden van toepassing.

Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur komen in de omgeving twee strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, te weten eekhoorn en das. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen dassensporen zoals dassenwissels, graafsporen etc. aangetroffen. Op basis van het veldbezoek wordt aangenomen dat het plangebied geen bijzon-

dere waarde voor dassen heeft. Voor eekhoorns vormt het plangebied een potentieel leefgebied. Op basis van de quickscan was de aanwezigheid van eekhoornnesten niet geheel uit te sluiten. Door de geplande boskap kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorns verdwijnen. Aanvullend onderzoek naar deze soort is aan te bevelen om te kunnen beoordelen of er daadwerkelijk effecten zullen optreden.

Het bosgebied kan tevens van waarde zijn voor vleermuizen. In het plangebied zijn holle bomen aanwezig die verblijfplaatsen kunnen herbergen. Daarnaast kan het bos van waarde zijn als foerageergebied. Omdat er voor de ruimtelijke ontwikkeling bomen gekapt zullen worden, is het noodzakelijk na te gaan of het plan effecten heeft op aanwezige vleermuiswaarden. Het is derhalve noodzakelijk om een soortspecifiek onderzoek naar het voorkomen van en gebruik door vleermuizen vast te stellen.

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (2009), zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Echter, er zijn vele spechtenholen in de bomen in het plangebied waargenomen. Het is waarschijnlijk dat er enkele spechtensoorten van het plangebied gebruik maken. In de opgaande structuren kunnen daarnaast vele vogelsoorten tot broeden komen. Ook hier is het aan te bevelen een nader onderzoek uit te voeren in de daarvoor geschikte onderzoeksperiode. Broedgevallen mogen te allen tijde niet verstoord worden, ook buiten het 'algemene' broedseizoen van maart tot september.

Binnen het plangebied zijn geen permanente oppervlaktewateren aanwezig, de aanwezigheid van vissen kan hierdoor worden uitgesloten. Als landhabitat voor amfibieën is het plangebied door de goed ontwikkelde onderlaag wel geschikt. Algemene soorten als bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*) kunnen derhalve redelijkerwijs voorkomen. Er geldt echter een algemene vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de bouw van de nieuwe woning/hotel. In Nederland komen zeven wettelijk beschermde soorten reptielen voor. Het leefgebied van reptielen bestaat over het algemeen uit structuurrijke vegetatie. Die vegetatie moet voldoende schuilmogelijkheden bieden. En de plek moet snel opwarmen en voldoende open zijn om te kunnen zonnen. De biotoop in het plangebied voldoet niet aan deze habitatvoorwaarden voor deze soorten. Het is daardoor niet aannemelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van een potentieel leefgebied van beschermde reptielsoorten. Er worden door de ruimtelijke ontwikkeling geen negatieve effecten op streng beschermde vis-, amfibie of reptielsoorten verwacht. Er hoeft in de planvorming derhalve geen rekening gehouden te worden met beschermde vissen, amfibieën of reptielen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is echter met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen. Derhalve zijn negatieve effecten op deze soortgroep redelijkerwijs niet te verwachten.

Planologisch beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn o.a. versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit etc. De begrenzing van de EHS is in de Provinciale ruimtelijke verordening van provincie Utrecht vastgelegd. Het plangebied ligt geheel buiten de gebieden aangewezen als EHS. Directe aantasting van de EHS is op voorhand uitgesloten. Het bos ten zuiden van de Oude Veen-segrindweg behoort wel tot de EHS. Conform het provinciale beleid is het niet noodzakelijk mitigerende maatregelen te nemen in het kader van ontwikkelingen nabij EHS. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is wel gekeken naar eventuele effecten. Deze worden zodanig gering geacht, dat aanvullende mitigerende maatregelen niet noodzakelijk zijn. Immers:

1. Hotelgasten zullen in het aangrenzende natuurgebied recreëren. Maar het gebied kent al een intensief recreatief medegebruik (Kwintelooyen). Via een routing kan ook bereikt worden, dat recreanten alleen het terrein kunnen betreden op plekken, waar dat gewenst is.
2. De uitstraling van licht en geluid vanuit het hotel op de EHS zal gering zijn omdat zich rondom het hotel nog een brede strook met bos bevindt (inpassingsmaatregel).

Het bos valt onder de bescherming van de Boswet. De Boswet kent een meldingsplicht en een herplantplicht. De kapmelding moet worden gedaan bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ en dient ter registratie van de herplantplicht. Voor de herplant geldt dat de te kappen oppervlakte (0,7 hectare) 1 op 1 moet worden teruggeplant. Vanuit de provinciale ruimtelijke verordening geldt een toeslag van 30% (totaal dus 9.100 m²). Dit zal binnen hetzelfde inpassingsplan gebeuren. De publiekrechtelijke waarborging van de herplant zal in het inpassingsplan worden geregeld via een voorwaardelijke verplichting.

5. Conclusie en aanbevelingen

Conclusie ten aanzien van de gebiedsbescherming

Het gehele terrein ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde Natura 2000-gebieden. Gelet op de inpassing van het hotel in een bosstrook en de mogelijkheid om recreanten te sturen via een routing van wandelpaden is naar de mening van de provincie hier sprake van een goede ruimtelijke ordening.

De te compenseren bomen zullen binnen hetzelfde inpassingsplan worden teruggeplant op de locatie Eikelkamp. De publiekrechtelijke waarborging van de herplant zal in het inpassingsplan worden geregeld via een voorwaardelijke verplichting.

Conclusie ten aanzien van de soortbescherming

Om inzicht te verkrijgen in de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijf- en/of rustplaatsen voor vleermuizen, eekhoorns en vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd zijn, is het noodzakelijk om een aanvullend soortspecifiek onderzoek naar deze soortgroepen uit te voeren. Het vleermuizenonderzoek dient conform het vigerende vleermuizenprotocol uitgevoerd te worden. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de voorgenomen ruimtelijk ontwikkeling, en kan eventueel als voorwaardelijke verplichting bij vaststelling van het nieuwe inpassingsplan opgenomen worden als voorwaarde.

Indien er vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient de functionele leefomgeving van de dieren te worden gewaarborgd. Voor vleermuizen kan dit inhouden dat bijvoorbeeld nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd worden in het plangebied. Hiervoor kunnen aanvullende werkzaamheden in de vorm van een mitigatierapport en/of ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. In dit kader is daarom in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van aanwezige vogelnesten. Voor de kap van de bomen geldt daarom dat de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is de periode van september tot maart.

Verkennd natuurwaardenonderzoek

Locatie: Eikelkamp
Datum: Januari 2013

1. Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Provinciale Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening van Utrecht zijn vastgelegd. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan heeft op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten

waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen en inpassingsplannen.

2. Werkwijze verkennend natuurwaardenonderzoek

In het verkennend natuurwaardenonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 20 november 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens van Utrecht en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

---

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

3. Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied aan de Veenendaalsestraatweg zuidelijk binnen de grenzen van het Landgoed Prattenburg. Landgoed Prattenburg is één van de grootste particuliere landgoederen van Utrecht. Op de locatie was een Stay OK hotel gevestigd met twee woningen. Achter op het terrein bevindt zich een openluchttheater. Zowel in als rondom het plangebied zijn verscheidene groene waarden aanwezig. De globale ligging en begrenzing van het plangebied zijn te zien in de onderstaande afbeelding.

Ligging en globale begrenzing van het plangebied aan de Veenendaalsestraatweg te Rhenen.

Huidige situatie

In de huidige situatie zijn de voormalige bebouwingen en verhardingen in het plangebied reeds gesloopt en geamoveerd. Wel is het openluchttheater nog aanwezig. Op het terrein zijn enkele solitaire bomen en kleine bosjes aanwezig. Rondom het terrein zijn wel verscheidene opgaande structuren aanwezig, het gebied ligt midden in het bos aan de rand van het Landgoed Prattenburg.

Toekomstige situatie

Op de initiatieflocatie zijn maximaal vijf recreatiewoningen voorzien met een maximale oppervlakte van 90 m² per woning. Daarnaast is de aanleg van een 'bomenkathedraal' voorzien: dit is een aanplant van bomen in de vorm van een kathedraal. Door de toppen naar elkaar toe te buigen ontstaat een groene overkapping. De ruimte in de bomenkathedraal is voorzien voor ceremoniële plechtigheden, voor evenementen zoals toneelvoorstellingen en als groene buitenruimte bij het openluchttheater. Het openluchttheater zal worden opgeknapt. Daarnaast zal op de locatie een groen ingepast parkeerterrein worden aangelegd. In de plantoetsing wordt er vanuit gegaan dat de bomen in het plangebied behouden kunnen blijven.

In het kader van de juridisch-planologische procedure is een toetsing aan de Flora- en faunawet verplicht. In de toets worden de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Daarnaast is gekeken naar de planologische bescherming van het gebied (Ecologische Hoofdstructuur).

In de onderstaande afbeeldingen is een beeldimpressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek opgenomen.

4. Beschrijving van de natuurwaarden van het plangebied en effectbeoordeling

Natuurbeschermingswet

Het projectgebied ligt ver buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het projectgebied liggen de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden "Binnenveld" en "Uiterwaarden Neder-Rijn".

Het Binnenveld is een blauwgraslandreservaat in het zuidelijk deel van de Gelderse vallei. De meent wordt gevoed door basenrijk kwelwater (afkomstig van de Veluwe) dat ervoor zorgt dat in het gebied gebufferde, schrale bodems aanwezig zijn. Het terrein heeft een venige bodem waarin plaatselijk zandopduikingen optreden en juist op deze zandopduikingen, waar basenrijk water via de capillaire werking een sterke opstijging kan vertonen, wordt blauwgrasland aangetroffen. De Neder-Rijn is een weinig dynamische, gestuwde tak van de Rijn met relatief hooggelegen uiterwaarden. Deze zijn deels in agrarisch gebruik en worden deels als natuur ontwikkeld. Het beschermde deel van de Amerongse Bovenpolder bevat een hoge uiterwaard waar soortenrijke glanshaverhooilanden voorkomen. De overgangen naar de hogere zandgronden zijn van speciale betekenis vanwege de hier voorkomende randen met restanten hardhoutoibos. Belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (zoals porseleinhoen, kwartelkoning). Van enig belang voor een soorten van bosrijke watergebieden met voldoende vis (neet name ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine kwaan, kolgans, meerkoet en kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, grutto en wulp. Voor de kievit is het één van de belangrijkste pleisterplaatsen.

Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten zijn door de grotere afstand en de fysieke barrières tussen het projectgebied en de beschermde Natura 2000-gebieden redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologisch beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn o.a. versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit etc. De begrenzing van de EHS is in de Provinciale ruimtelijke verordening van provincie Utrecht vastgelegd. Het plangebied ligt geheel binnen gebied aangewezen als EHS. Momenteel zijn op de locatie recreatieve functies toegestaan. Tot recentelijk waren op de locatie een jeugdherberg bestaande uit drie hoofdgebouwen en diverse kleinere gebouwtjes, sportvelden en een parkeerterrein aanwezig.

De geplande ontwikkeling gaat gepaard met een forse afname van bebouwing en verharding en een toename van de hoeveelheid bos en groen. Een deel van dit groen zal worden gerealiseerd in de vorm van de bomenkathedraal. In de bomenkathedraal zullen ook evenementen worden voorzien. Om verstoring van de EHS tegen te gaan, zullen in het inpassingsplan beperkingen worden gesteld aan de aard en omvang van deze evenementen: maximaal 5 evenementen van

maximaal 1 dag, buiten het broedseizoen, maximaal 150 personen en geen nachtelijke activiteiten. Negatieve effecten op de EHS zijn daarmee in voldoende mate uit te sluiten.

Flora- en faunawet

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geschikte groeiplaatsen voor beschermde of bedreigde plantensoorten waargenomen. De mantel- en zoomvegetaties zijn potentieel geschikt voor bijzondere plantensoorten. Dit zal in een nader onderzoek vastgesteld dienen te worden.

In het plangebied kunnen op enige wijze enkele algemeen beschermde diersoorten in het plangebied voorkomen. Het zal gaan om soorten als konijn, ree en huismuis. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op basis van algemene verspreidingsgegevens en habitatvoorkeur is het voorkomen van grondgebonden strenger beschermde soorten, zoals steenmarter, eekhoorn en das, binnen het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten. Het gebied heeft voor deze soorten geen waarde als vast leefgebied of onderdeel daarvan. Bovendien ontbreken sporen of nestplaatsen van deze diersoorten in het plangebied. De das en eekhoorn komen wel in de omgeving van het plangebied voor.

In het plangebied zijn geen gebouwen of holle bomen aanwezig. De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is daarmee op voorhand uit te sluiten. Het plangebied is door het parkachtige karakter wel geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De geplande ontwikkeling van recreatiewoningen zal nauwelijks effect hebben op de functie als foerageergebied. De aanleg van de bomenkathedraal zal naar verwachting gunstig zijn voor vleermuizen, doordat een beschutte ruimte ontstaat waar de dieren kunnen foerageren.

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten volgens de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (2009), zoals roofvogelnesten, zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen en worden op basis van het veldbezoek ook uitgesloten in het plangebied. In de directe omliggende opgaande groenstructuren kunnen dit soort vogels wel een nestplaatsen hebben. De omliggende groene structuren worden niet door het plan aangetaast, eventuele effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op aanwezige nestplaatsen van vogels zijn hierdoor uit te sluiten.

Door de aanwezigheid van groene elementen rondom het plangebied is het te verwachten dat diverse vogelsoorten in en rondom het plangebied nestelen. Broedgevallen mogen te allen tijde niet verstoord worden, ook buiten het 'algemene' broedseizoen van maart t/m september. Met inachtneming van deze voorwaarde kan de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling betreffende vogels in overeenstemming met de Flora- en faunawet uitgevoerd worden.

Binnen het plangebied zijn geen permanente oppervlaktewateren aanwezig, de aanwezigheid van vissen kan hierdoor worden uitgesloten. Als leefgebied voor amfibieën is het plangebied matig geschikt, er zijn wel enkele geschikte schuilmogelijkheden voor amfibieën in en rondom het plangebied aanwezig. Algemene soorten als bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*) kunnen in takken- en bladerhopen voorkomen. Voor de genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de omgeving van het plangebied komen enkele strenger beschermde reptielsoorten voor, zoals hazelworm en levendbarende hagedis. Geschikte schuilmogelijkheden voor deze soorten in het plangebied bevinden zich aan de randen van het terrein. In het centrale deel van het plangebied kunnen wellicht incidenteel reptielen aangetroffen worden. De geplande bouw van de recreatiewoningen zal geen noemenswaardig effect hebben op het leefgebied van reptielen.

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikte biotopen en vegetaties. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen. Derhalve zijn negatieve effecten op deze soortgroep redelijkerwijs niet te verwachten

5. Conclusie en aanbevelingen

Conclusie ten aanzien van de gebiedsbescherming

Het gehele terrein ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde Natura 2000-gebieden. Het plangebied ligt wel in de Ecologische Hoofdstructuur. De geplande ontwikkeling gaat gepaard met een forse afname van bebouwing en verharding en een toename van de hoeveelheid bos en groen. Een deel van dit groen zal worden gerealiseerd in de vorm van de bomenkathedraal. In de bomenkathedraal zullen ook evenementen worden voorzien. Om verstoring van de EHS tegen te gaan, zullen in het inpassingsplan beperkingen worden gesteld aan de aard en omvang van deze evenementen. Negatieve effecten op de EHS zijn daarmee in voldoende mate uit te sluiten.

Conclusie ten aanzien van de soortbescherming

Om inzicht te verkrijgen in de mogelijke aanwezigheid van beschermde plantensoorten in het plangebied, is het noodzakelijk om een aanvullend soortspecifiek onderzoek naar deze soortgroep uit te voeren. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden in de periode april-juni. Dit onderzoek dient uitgevoerd te worden voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de voorgenomen ruimtelijk ontwikkeling, en is als voorwaardelijke verplichting bij vaststelling van het nieuwe inpassingsplan opgenomen.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. In dit kader is daarom in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van aanwezige vogelnesten. Voor het verwijderen van begroeiingen geldt daarom dat de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is de periode van september tot maart.

Verkennd natuurwaardenonderzoek

Locatie: Schupse Bos
Datum: Januari 2013

1. Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Provinciale Structuurvisie en Ruimtelijke Verordening van Utrecht zijn vastgelegd. Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan heeft op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstel-

ling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (teza- men tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie ge- wenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvi- sie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenlig- gende verbindingszones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leg- gen natuur en verbindingszones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen en inpassingsplannen.

2. Werkwijze verkennend natuurwaardenonderzoek

In het verkennend natuurwaardenonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afge- zet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch be- schermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 20 november 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinci- ale natuurgegevens van Utrecht en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitge- voerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

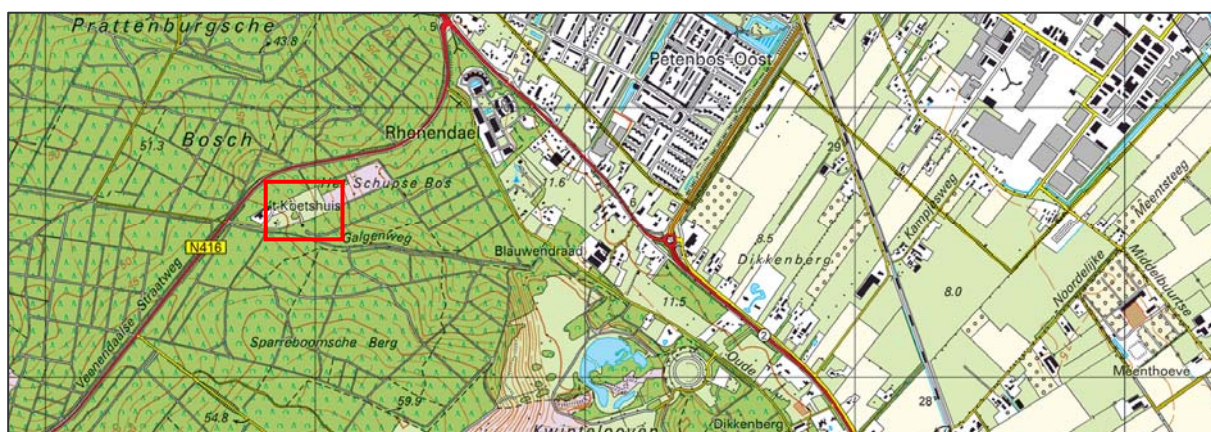
---

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaar- den voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

3. Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan een zijweg van de Veenendaalsestraatweg en ligt hiermee midden in het Landgoed Prattenburg. Landgoed Prattenburg is één van de grootste particuliere landgoederen van Utrecht. De locatie ligt aan de achterzijde van Residence Rhenen. Het plangebied wordt omgeven door een groot bosgebied. Er zijn rondom opgaande structuren aanwezig. Het bestaande hotel wordt door middel van een beukenheg van het plangebied afgescheiden. Tussen het plangebied en het hotel ligt tevens een parkeerterrein. De globale ligging en begrenzing van het plangebied zijn te zien in de onderstaande afbeelding.

Ligging en globale begrenzing van het plangebied 'Schupse Bosje' te Rhenen.

Huidige situatie

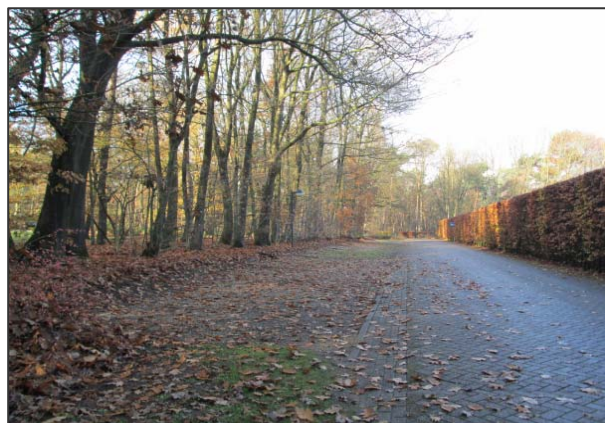
In de huidige situatie gaat het om een braakliggend terrein, dat niet beplant is. Er zijn geen noemenswaardige opgaande structuren aanwezig.

Toekomstige situatie

Op de locatie is de ontwikkeling van bos voorzien. Het terrein zal de bestemming 'Bos' krijgen. De oude bestemming 'Hotel' zal hiermee vervallen. In het plangebied zullen verder geen werkzaamheden worden uitgevoerd.

In het kader van de juridisch-planologische procedure is een toetsing aan de Flora- en faunawet verplicht. In de toets worden de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Daarnaast is gekeken naar de planologische bescherming van het gebied (Ecologische Hoofdstructuur).

In de onderstaande afbeeldingen is een beeldimpressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek opgenomen.

4. Beschrijving van de natuurwaarden van het plangebied en effectbeoordeling

Natuurbeschermingswet

Het projectgebied ligt ver buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. In een straal van 5 kilometer rondom het projectgebied liggen de wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden "Binnenveld" en "Uiterwaarden Neder-Rijn".

Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en habitatsoorten zijn door de grotere afstand en de fysieke barrières tussen het projectgebied en de beschermde Natura 2000-gebieden redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit het project hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

Flora- en faunawet

Rondom het plangebied zijn opgaande structuren aanwezig. De beplantingen in het plangebied bestaan uit grassen, mossen en algemene ruigtekruiden. Het voorkomen van beschermde of bedreigde plantensoorten is redelijkerwijs uit te sluiten.

Verder heeft het plangebied een open karakter, er zijn geen geschikte schuilplaatsen voor dieren in het plangebied aanwezig. Mogelijk komen in het plangebied algemene diersoorten van beschermingsniveau 1 voor, waarvoor een vrijstelling van de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het plangebied zal verder een functie hebben als foerageergebied voor verschillende diersoorten. Effecten vanuit de Flora- en faunawet zijn echter uit te sluiten. De ontwikkeling van bos zal een positief effect hebben op de natuurwaarden.

Planologisch beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Mogelijk versturende effecten van woningbouwplannen zijn o.a. versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit etc. De begrenzing van de EHS is in de Provinciale ruimtelijke verordening van provincie Utrecht vastgelegd. Het plangebied ligt geheel binnen gebied aangewezen als EHS. Echter, de ontwikkeling betreft het omzetten van een 'rode' bestemming naar een 'groene functie' in het inpassingsplan. Het is uitgesloten dat wezenlijke kenmerken van de EHS binnen het plangebied door de ontwikkeling worden aangetast.

5. Conclusie en aanbevelingen

Het gehele terrein ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden, maar geheel binnen gebied aangewezen als EHS. Voor de geplande bosontwikkeling zijn negatieve effecten op aanwezige flora en fauna redelijkerwijs uit te sluiten. Het nee-tenzij principe is in voorliggend geval niet aan de orde. Het plan kan in haar huidige vorm in overeenstemming met het vigerende natuurwetgeving en beleid worden uitgevoerd.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Er is, gezien de aard van de ruimtelijke ontwikkeling, geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend soortspecifiek onderzoek.

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

BOSJE VAN WARTOU

TE RHENEN

GEMEENTE RHENEN

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Aanvullend ecologisch onderzoek Bosje van Wartou te Rhenen in de gemeente Rhenen

Opdrachtgever	BRO Postbus 4 5280 AA Boxtel
Project	VEE.BRO.ECO2
Rapportnummer	13035341
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	2 december 2013
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. E.R. Witter
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	1
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	2
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	2
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	4
	5.1 Broedvogels.....	4
	5.2 Vleermuizen.....	4
	5.3 Eekhoorn	5
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	5
	6.1 Broedvogels.....	5
	6.2 Vleermuizen.....	6
	6.3 Eekhoorn	7
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van BRO opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek ter plaatse van het Bosje van Wartou te Rhenen in de gemeente Rhenen.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de realisatie van een hotel.

Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek dat BRO op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd, d.d. januari 2013. Uit het verkennende natuurwaardenonderzoek blijkt dat er meer inzicht verkregen dient te worden in de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen voor eekhoorns, vleermuizen en vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd.

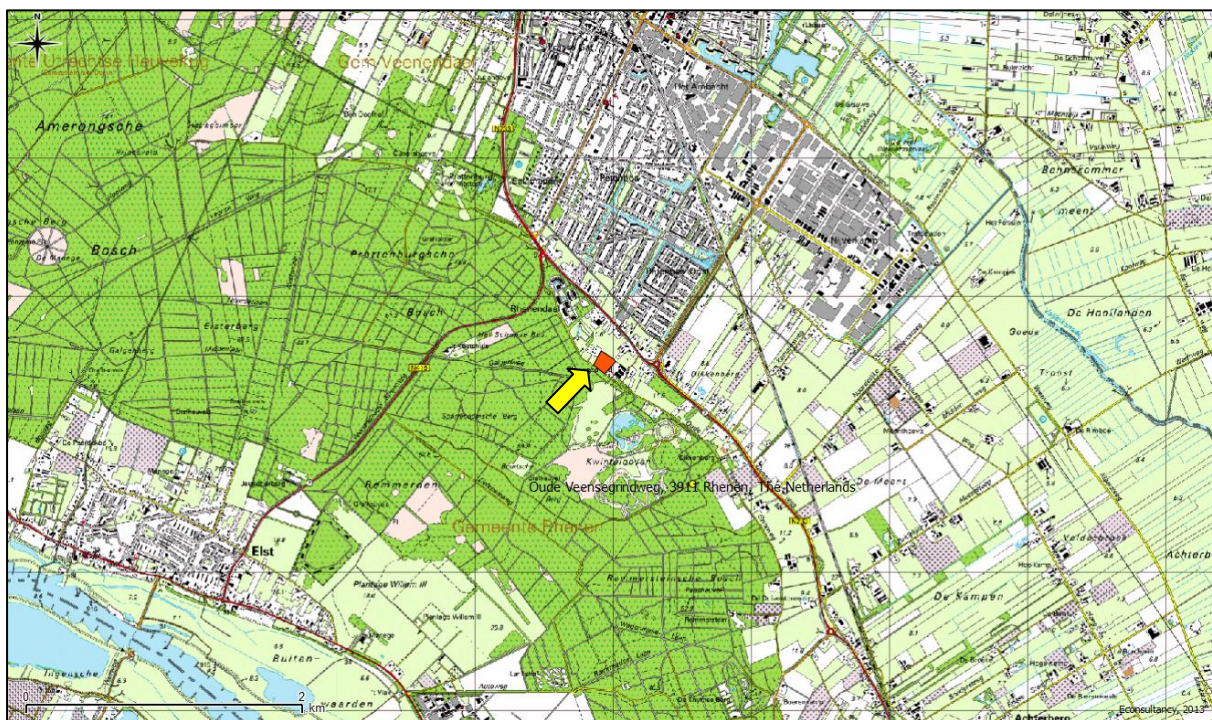
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie betreft het plangebied Bosje van Wartou ($\pm 1,5$ hectare) en is gelegen, circa 5 kilometer ten zuidwesten van de kern van Veenendaal, in de gemeente Rhenen (zie figuur 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 169.600, Y = 379.400.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens een hotel met maximaal 170 kamers op de onderzoekslocatie te realiseren. Hiertoe zal 0,7 hectare bos worden gekapt, het overige deel blijft behouden.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet, er op sommige punten meer informatie is benodigd (bron: BRO):

Vleermuizen

Het bosgebied kan van waarde zijn voor vleermuizen. In het plangebied zijn holle bomen aanwezig die verblijfplaatsen kunnen herbergen. Daarnaast kan het bos van waarde zijn als foerageergebied. Omdat er voor de ruimtelijke ontwikkeling bomen worden gekapt is het noodzakelijk na te gaan of het plan effecten heeft op aanwezige vleermuiswaarden.

Eekhoorn

Voor eekhoorn vormt het plangebied een potentieel leefgebied. Op basis van de quickscan was de aanwezigheid van eekhoornnesten niet geheel uit te sluiten. Door de geplande kapwerkzaamheden kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorns verdwijnen.

Broedvogels

Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten volgens de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" van het Ministerie van LNV (2009) zijn niet aangetroffen. Echter er zijn vele spechtenholen in het plangebied waargenomen. Het is waarschijnlijk dat er enkele spechtensoorten van het plangebied gebruik maken. Ook in de opgaande structuren kunnen vele vogelsoorten tot broeden komen. Nader onderzoek wordt aanbevolen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek naar de verschillende soortgroepen is zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd.

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn in de periode half mei tot oktober in totaal 5 veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. Deze inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol heeft tot doel het belang van de functie van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten.

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functie voor zomer- kraamverblijf voor boombewonende soorten (ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, water-vleermuis en baardvleermuis). Verder is de onderzoeksinspanning gericht op paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis, en op de functie foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart en baardvleermuis.

Het totale aantal uitgevoerde veldbezoeken is op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde. Met vijf bezoeken is omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid verkregen over de functie de onderzoekslocatie voor vleermuizen kan hebben. Omdat voor de vleermuissoorten franjestaart, baardvleermuis en watervleermuis de veldbezoeken in de ochtend 90 minuten voor zonsopgang dienen te eindigen, is door één persoon deze tijd geïnventariseerd, terwijl een tweede persoon de benodigde tijd tot zonsopkomst heeft onderzocht, met daarin een kleine overlapping van de tijd.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt van Batsound en Wavesurfer.

Voor het onderzoek naar **eekhoorn** is in het voorjaar de aanwezigheid van nesten van deze soort onderzocht. Op het moment dat er geen blad aan de bomen aanwezig was, konden nesten goed worden ontdekt.

Voor het onderzoek naar **broedvogels** is tijdens het voorjaar gekeken of en waar er nesten en holtes aanwezig zijn in de bomen. Tijdens het broedseizoen is door middel van twee veldbezoeken beoordeeld of er nesten in gebruik zijn door jaarrond beschermde broedvogels. De veldbezoeken zijn in de vroege ochtenduren uitgevoerd om ook de aanwezigheid van (zang)vogels uit de beschermingscategorie 5 te kunnen onderzoeken.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	1 x avond	2 x ochtend		-	2 x rond middernacht
	datum		24 april 2013	28 mei en 3 juli 2013			28 augustus en 25 september 2013
	functie		zomerverblijf	zomer/kraamverblijf			paar/baltsverblijf
eekhoorn	tijdstip	middag					
	datum	24 april 2013					
	functie	nesten					
broedvogels	tijdstip	middag		2 x ochtend			
	datum	combinatie eekhoorn		28 mei en 3 juli 2013 in aansluiting op vleermuizen			
	functie	nesten		territorium			

* De onderzoeksinspanning is weergegeven voor één persoon, maar is door twee personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen en broedvogels gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft en er was geen sprake van neerslag.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Broedvogels

Tijdens het eerste veldbezoek op 24 april 2013 is de onderzoekslocatie onderzocht op aanwezigheid van nesten en spechtenholen. Er zijn in vier bomen spechtenholen aangetroffen. Er is één nest aangetroffen in de top van een grove den. Het nest is vermoedelijk afkomstig van een zwarte kraai.

Na afloop van de ochtendrondes in mei en juli 2013 is de gehele onderzoekslocatie onderzocht op broedvogels, waarbij extra aandacht is besteed aan het nest van de zwarte kraai en de holtebomen. Tijdens de nachtelijke veldrondes ten behoeve van het vleermuisonderzoek is tevens gelet op de aanwezigheid van (jonge) uilen.

Er zijn op de onderzoekslocatie geen soorten aangetroffen waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd (categorie 1 t/m 4). Uit de beschermingscategorie 5 (niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst) zijn de volgende soorten aangetroffen: pimpelmees, boomkruiper, koolmees, glanskop, grote bonte specht, boomklever.

Van genoemde soorten is elk één territorium aanwezig binnen de onderzoekslocatie, uitgezonderd koolmees, waarvan twee territoria zijn gekarteerd. De exacte nestlocaties zijn niet vastgesteld, uitgezonderd de pimpelmees, die gebruik maakte van één van spechtenholen. Het nest van de zwarte kraai is niet in gebruik geweest in het seizoen 2013, ook niet door ransuilen.

5.2 Vleermuizen

Tijdens het eerste veldbezoek op 24 april 2013 werd gepost ter hoogte van de bomen met spechtenholen. Aan de noordzijde van de onderzoekslocatie is langdurig een foeragerende laatvlieger waargenomen. Ter plaatse werd door twee gewone dwergvleermuizen gefoerageerd boven de berkenopstand. Op het centrale deel van de onderzoekslocatie werden maximaal drie foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er zijn uit de holtebomen geen uitvliegers waargenomen. Er zijn die avond, afgezien van een hoog overvliegende rosse vleermuis, geen boombewonende soorten op de onderzoekslocatie waargenomen.

Tijdens de nacht en ochtend van 28 mei 2013 zijn op het centrale deel van de onderzoekslocatie veel foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het exacte aantal was niet eenduidig te bepalen, maar naar schatting een groep van tien dieren maakte gebruik van de onderzoekslocatie om te foerageren. Dit aantal was om 2.30 uur op de onderzoekslocatie aanwezig, tot aan zonsopkomst, rond 5.30 uur. Verder werden twee laatvliegers overvliegend waargenomen. Er zijn bij de holtebomen geen zwermende of invliegende vleermuizen waargenomen. De enige boombewonende soort die werd waargenomen betreft een watervleermuis die over de Oude Veensegrindweg vloog.

In de nacht van 3 juli werden op de onderzoekslocatie werden slechts enkele gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Vanaf 4.00 uur werden regelmatig overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Daarbij maakten sommige kortstondig gebruik van de onderzoekslocatie om te foerageren. Er was geen sprake van een eenduidig vliegpatroon. Langs de westzijde werden exemplaren gezien die in noordelijke richting vlogen, maar ook langs de Oude Veensegrindweg vlogen gewone dwergvleermuizen, alsmede over het noordelijke deel van de onderzoekslocatie. In totaal werden ongeveer twintig exemplaren gezien. Langs de Oude Veensegrindweg werden drie watervleermuizen en een baardvleermuis passerend waargenomen.

Op de onderzoekslocatie werd één passerende watervleermuis waargenomen. Wederom werd bij de holtebomen geen zwermgedrag waargenomen.

Ten behoeve van het onderzoek naar paarverblijfplaatsen op 28 augustus en 25 september 2013 werd rond middernacht op de onderzoekslocatie gepost. Het onderzoek richtte zich met name op sociaal gedrag van ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Deze soorten werden echter niet waargenomen. Tijdens beide bezoeken werd wel een gewone dwergvleermuis waargenomen die gedurende lange tijd een vaste route vloog op de onderzoekslocatie en baltsgeluiden liet horen. Verder werd langs de Oude Veensegrindweg een passerende watervleermuis gehoord.

5.3 Eekhoorn

Van eekhoorn zijn op de onderzoekslocatie geen nesten gevonden. Wel werd een foeragerend exemplaar waargenomen op 28 mei 2013. Het dier begaf zich al foeragerend richting de stuwwal ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Het waargenomen gedrag gaf geen aanleiding om een nest met jongen op de onderzoekslocatie te verwachten.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Broedvogels

Beschermingsregime

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespindief en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maakt enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheden, of maakt ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie).

Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Functie van de onderzoekslocatie voor broedvogels

Er zijn geen jaarrond beschermde soorten aangetoond op de onderzoekslocatie. Voor de soorten uit beschermingscategorie 5 geldt dat het alle vrij algemene tot zeer algemene soorten betreft, waarvan slechts een enkel territorium op de onderzoekslocatie aanwezig is en waarvan in de directe omgeving voldoende habitat aanwezig is. Er zijn daarom geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die een jaarrond beschermde status rechtvaardigen. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende als maatregel om overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels te voorkomen.

6.2 Vleermuizen

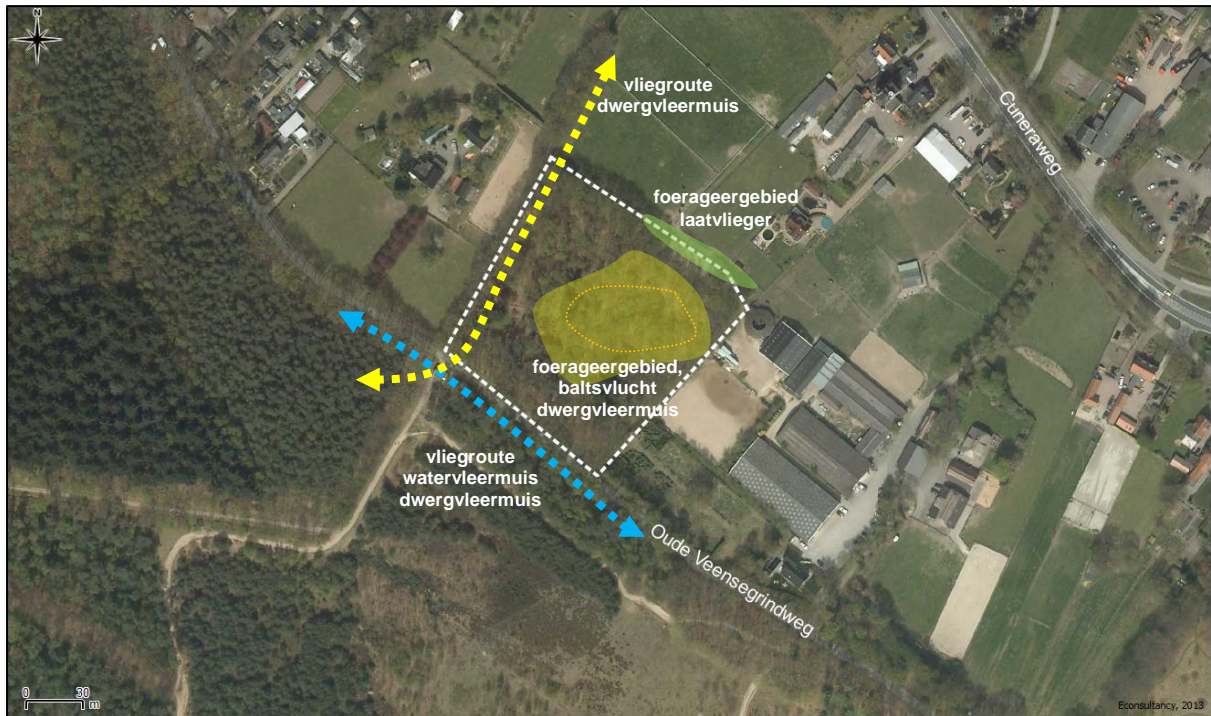
Beschermingsregime

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

De functies van de onderzoekslocatie voor vleermuizen die op basis van de waarnemingen gedurende het seizoen van 2013 zijn vastgesteld betreffen belangrijk foerageergebied en vliegroute voor met name gewone dwergvleermuizen. Bovendien vormt de Oude Veensegrindweg een vliegroute voor gewone dwergvleermuizen, watervleermuizen en baardvleermuizen. Voor enkele laatvliegers heeft de onderzoekslocatie een functie als foerageergebied. De functies van het gebied zijn samengevat weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Samenvatting functies van de onderzoekslocatie voor vleermuizen in het seizoen 2013.

Door de voorgenomen planvorming op de onderzoekslocatie bestaat de kans dat de aangetoonde functies verloren gaan, dan wel verslechtering optreedt. Van belang is dat er geen, of vleermuisvriendelijke (amberkleurige) verlichting plaatsvindt langs de Oude Veensegrindweg. In de huidige situatie is er geen verlichting aanwezig. Vleermuizen zijn zeer gevoelig voor verstoring door licht langs hun vliegroutes. Verstoring door licht kan ook van toepassing zijn langs de westzijde van de onderzoekslocatie. Verlichting werkt ook verstrend voor laatvliegers die langs de randen van de onderzoekslocatie foerageren.

Door de kap van bomen gaat mogelijk een belangrijk foerageergebied en een baltslocatie van de gewone dwergvleermuis verloren. De aanwezigheid van een baltslocatie boven een bosperceel heeft vermoedelijk te maken met de aanwezigheid van veel foeragerende en passerende (vrouwelijke) vleermuizen. Hoewel er in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig lijkt, is voor het verstoren van de functie wel een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk, waarbij wordt onderbouwd dat de functionaliteit voor de lokale populatie gewone dwergvleermuizen niet in het geding is.

6.3 Eekhoorn

Voor eekhoorn geldt dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van het leefgebied. Doordat er in de omgeving voor de soort voldoende leefgebied aanwezig is en de soort in de toekomstige situatie van de onderzoekslocatie gebruik kan blijven maken om te foerageren is er geen sprake van aantasting van leefgebied. Voor de ingreep is er ten aanzien van de eekhoorn geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van BRO een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd ter plaatse van het Bosje van Wartou te Rhenen in de gemeente Rhenen.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de realisatie van een hotel.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een hotel met maximaal 170 kamers op de onderzoekslocatie te realiseren. Hiertoe zal 0,7 hectare bos worden gekapt, het overige deel blijft behouden.

Conclusie voor broedvogels

Er zijn geen jaarrond beschermde soorten aangetoond op de onderzoekslocatie. Voor de soorten uit beschermingscategorie 5 geldt dat het alle vrij algemene tot zeer algemene soorten betreft, waarvan slechts een enkel territorium op de onderzoekslocatie aanwezig is en waarvan in de directe omgeving voldoende habitat aanwezig is.

Er zijn daarom geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die een jaarrond beschermde status van de aangetroffen broedvogelsoorten rechtvaardigen. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende als maatregel om overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels te voorkomen.

Conclusie voor vleermuizen

De functies van de onderzoekslocatie voor vleermuizen die op basis van de waarnemingen gedurende het seizoen van 2013 zijn vastgesteld betreffen foerageergebied en vliegroute voor met name gewone dwergvleermuizen. Bovendien vormt de Oude Veensegrindweg een vliegroute voor gewone dwergvleermuizen, watervleermuizen en baardvleermuizen.

Door de voorgenomen planvorming op de onderzoekslocatie bestaat de kans dat de aangetoonde functies voor *vleermuizen* verloren gaan, dan wel verslechtering optreedt. Van belang is dat er geen, of vleermuisvriendelijke (amberkleurige) verlichting plaatsvindt langs de Oude Veensegrindweg. Verstoring door licht kan ook van toepassing zijn langs de westzijde van de onderzoekslocatie.

Door de kap van bomen gaat mogelijk een belangrijk foerageergebied en een baltslocatie van de gewone dwergvleermuis verloren. Hoewel er in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, is voor het verstoren van de functie wel een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk, waarbij wordt onderbouwd dat de functionaliteit voor de lokale populatie gewone dwergvleermuizen niet in het geding is. Gelet op het grote areaal bosgebied in de omgeving is de kans op het verkrijgen van een ontheffing groot. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is op dit punt, naar mening van Econsultancy, niet in het geding.

Conclusie voor eekhoorn

Voor eekhoorn geldt dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van het leefgebied. Doordat er in de omgeving voor de soort voldoende leefgebied aanwezig is en de soort in de toekomstige situatie van de onderzoekslocatie gebruik kan blijven maken om te foerageren is er geen sprake van aantasting van leefgebied. Voor de ingreep is er ten aanzien van de eekhoorn geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

VLEERMUISONDERZOEK
ZANDHEUVELWEG 5
TE VEENENDAAL
GEMEENTE VEENENDAAL

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Vleermuisonderzoek Zandheuvelweg 5 te Veenendaal in de gemeente Veenendaal

Opdrachtgever	BRO Postbus 4 5280 AA Boxtel
Project	VEE.BRO.ECO2
Rapportnummer	13035304
Status	Eindrapportage
Datum	15 oktober 2013
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
	5.1 Vleermuizen.....	6
	5.2 Overige soorten	7
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van BRO opdracht gekregen voor het uitvoeren van een vleermuisonderzoek aan de Zandheuvelweg 5 te Veenendaal in de gemeente Veenendaal.

Het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van een verkennend natuurwaardenonderzoek die BRO op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd, d.d. januari 2013.

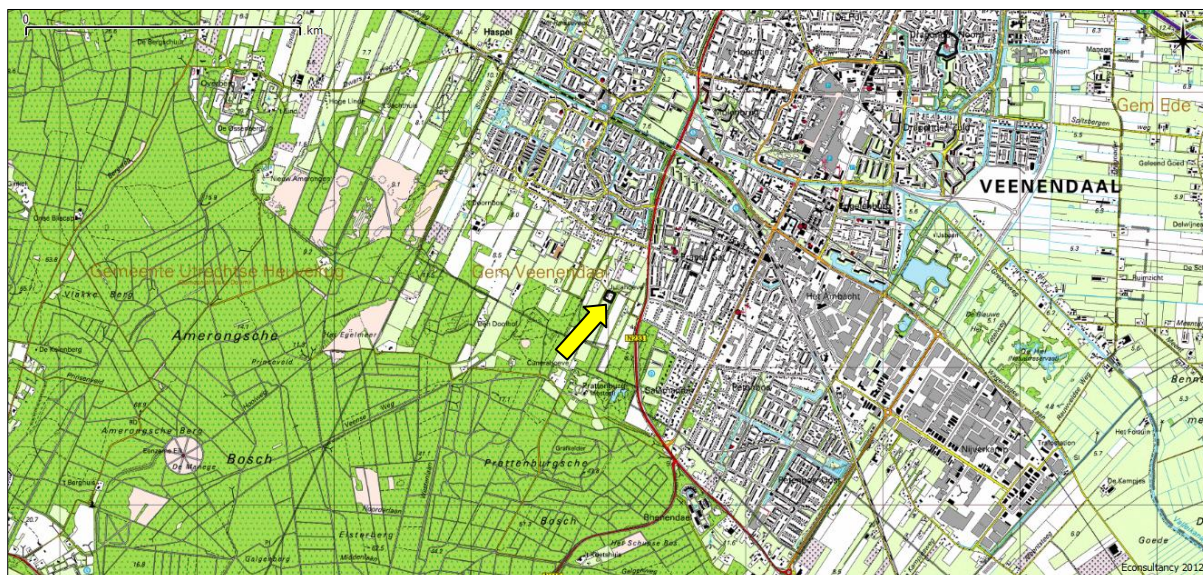
Uit het onderzoek is gebleken dat, indien de schuren op de onderzoekslocatie worden gesloopt, er meer informatie nodig is over de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen op de onderzoekslocatie.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 0,4$ hectare) is gelegen aan Zandheuvelweg 5, circa 2,2 kilometer ten zuid-westen van de kern van Veenendaal, in de gemeente Veenendaal (zie figuur 1).

Figuur 1: Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

Volgens de topografische kaart van Nederland, (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 165.020$, $Y = 447.520$.

De onderzoekslocatie betreft een voormalig agrarisch bedrijf, de Juliahoeve. De Juliahoeve is een woonboerderij en is in de huidige situatie bewoond. De woonboerderij bevindt zich op het noordelijke deel van het perceel, langs de Zandheuvelweg. Hierbij is ook een tuin aanwezig.

Op de onderzoekslocatie bevinden zich zes schuren. De schuren zijn leegstaand. Het gaat om drie voormalige (varkens)stallen en drie kapschuren. Op het terrein zijn enkele solitaire bomen aanwezig.

Noordelijk langs de onderzoekslocatie is de Zandheuvelweg gesitueerd. Langs deze weg zijn eiken aanwezig. Langs de west- en oostzijde van de onderzoekslocatie bevindt zich een houtsingel en een bomenrij.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie middels foto's die zijn genomen tijdens het eerste veldbezoek.

Figuur 2: Begrenzing van de onderzoekslocatie.

Figuur 3: Woonboerderij Juliahoeve.

Figuur 4: Kapschuur op centrale deel met solitaire boom.

Figuur 5: Overzicht vanaf zuidzijde.

Figuur 6: Foto centraal op het erf, in noordelijke richting.

Figuur 7: Zuidelijk gelegen varkensschuur.

Figuur 8: Foto centraal op het erf, in zuidelijke richting.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens om woonzorgvoorzieningen te realiseren in de bestaande Juliahoeve en in twee of meer nieuwe gebouwen. Er komen maximaal 25 zorgeenheden. Op het terrein zullen voorzieningen worden gerealiseerd, zoals een theetuin, mogelijkheden voor dagbesteding en parkeervoorzieningen. De Juliahoeve blijft behouden en zal worden gerenoveerd. De overige bebouwing wordt gesloopt. De houtwallen blijven behouden. De karakteristieke boom wordt mogelijk gekapt.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de verkennende natuurtoets, opgesteld door BRO (januari 2013) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er op sommige punten meer informatie is benodigd:

“In de Juliahoeve zijn geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig (ruimten achter luiken, daklijsten en onder dakpannen). De hoeve blijft behouden. Wanneer bij het opknappen de luiken verwijderd worden of daklijsten hersteld worden, kunnen echter verblijfplaatsen van vleermuizen verstoord worden. Het is aan te bevelen om bij herstelwerkzaamheden rekening te houden met de eventuele aanwezigheid van vleermuizen, bijvoorbeeld in de vorm van een werkprotocol. Daarmee zou verstoring van vleermuizen op voorhand uitgesloten kunnen worden en is een aanvullend onderzoek naar vleermuizen niet nodig.

Mogelijk wordt een oude schuur op het terrein gesloopt en een boom gerooid. Deze kunnen van waarde zijn voor vleermuizen. Aanvullend vleermuizenonderzoek is noodzakelijk.

Daarnaast geldt voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. In dit kader is daarom in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van aanwezige vogelnesten. Voor de realisatie van de nieuwe bebouwing op het achtererf geldt daarom dat de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is: dit is de periode van september tot maart. Met inachtneming van deze voorwaarden (ten aanzien van de algemene zorgplicht en aanwezige broedgevallen in of direct rondom het plangebied) kan de ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de natuurwetgeving en het natuurbeleid in Nederland worden uitgevoerd. Er is, gezien de aard van de ruimtelijke ontwikkeling, geen aanleiding tot het uitvoeren van aanvullend soortspecifiek onderzoek”.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode juni tot eind september in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonden en/of ochtenden uitgevoerd. De inventarisatiemethode is op basis van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdierverseniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur.

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functie voor zomer- kraam- en paarverblijf voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis en laatvlieger. Volgens het protocol dienen er voor laatvlieger in de periode half mei t/m half juli twee avondbezoeken uitgevoerd te worden. Voor gewone dwergvleermuizen in die periode echter een avond- en een ochtendbezoek. Wegens het koude voorjaar is er voor gekozen om te starten met een avondronde op 23 april 2013. Dit is conform het protocol voor de gewone dwergvleermuis en niet voor de laatvlieger. Tijdens het onderzoek zijn alleen op 28 juni 2013 twee laatvliegers waargenomen die langs de onderzoekslocatie over de bomen heen vlogen. Deze dieren hadden geen binding met de bebouwing in het plangebied, waardoor het achterwege blijven van een avondronde tijdens de kraamperiode de uitkomst van het onderzoek niet heeft beïnvloed.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (juni - september). Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek ook gericht op de functie zomerverblijfplaats. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetectors (Pettersson D 240x). Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning 2013

	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen								
tijdstip	-		1 x avond	1 x ochtend, 1 x avond		-	2 x avond	
datum			23 april	28 mei, 26 juni			28 augustus, 25 september	
functie			zomerverblijf	kraamverblijf			paar/baltsverblijf	

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 8 °C. De windsnelheid lag beneden de 1 Bft. Tijdens het derde veldbezoek is een regenbui overgetrokken, maar desondanks bleven de vleermuizen vliegen. De weersomstandigheden zijn niet van invloed geweest op de resultaten van het onderzoek.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vleermuizen

De onderzoeksresultaten zijn per veldbezoek omschreven.

Eerste veldbezoek (23 april avond)

Tijdens het eerste veldbezoek is de onderzoekslocatie geïnspecteerd op aanwezigheid van (sporen) van beschermde soorten en potentiële verblijfplaatsen. Hierbij is alle bebouwing met behulp van een zaklamp onderzocht. De zolderruimte boven de woonboerderij vormt potentieel een geschikt verblijf voor gewone grootvleermuizen. Op de zolder zijn echter geen vleermuizen of sporen daarvan in de vorm van uitwerpselen of eetresten aangetroffen. Tegen de schemering is voortdurend rondgelopen op de onderzoekslocatie en de bebouwing in de gaten gehouden. Er zijn die avond geen vleermuizen waargenomen die uit de bebouwing op de onderzoekslocatie vlogen. Langs de Zandheuvelweg en de houtsingel aan de westzijde van de onderzoekslocatie zijn passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Tweede veldbezoek (28 mei ochtend)

Tijdens het tweede veldbezoek is er op de onderzoekslocatie geen vleermuisactiviteit waargenomen. Circa 100 meter vanaf de onderzoekslocatie zelf zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn alleen enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er zijn geen invliegende dieren of zwermende dieren op de onderzoekslocatie waargenomen.

Derde veldbezoek (26 juni avond)

Tijdens het derde veldbezoek zijn eveneens geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Er foeraageerden die avond circa twee tot drie gewone dwergvleermuizen langs eiken rond de onderzoekslocatie. Verder zijn twee overvliegende laatvliegers waargenomen. De dieren vlogen daarbij over de boomtoppen. Rond 23:00 uur begon het te regenen, maar de vleermuizen bleven doorgaan met foerageren.

Vierde veldbezoek (28 augustus avond)

Tijdens het vierde veldbezoek zijn enkele passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De dieren maken daarbij gebruik van de bomen rond de onderzoekslocatie. Ten westen van de houtsingel aan de westzijde van de onderzoekslocatie is een baltsende gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het dier had geen binding met de woning op de onderzoekslocatie. Rond de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn geen baltsvluchten van vleermuizen waargenomen.

Vijfde veldbezoek (25 september avond)

Bij aankomst is een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen die sociale geluiden produceerde. Later op de avond is wederom een baltsende gewone dwergvleermuis aangetroffen die ten westen van de houtsingel, buiten de onderzoekslocatie, baltsvluchten maakte. Er zijn geen indicaties dat het dier een verblijfplaats op de onderzoekslocatie heeft.

5.2 Overige soorten

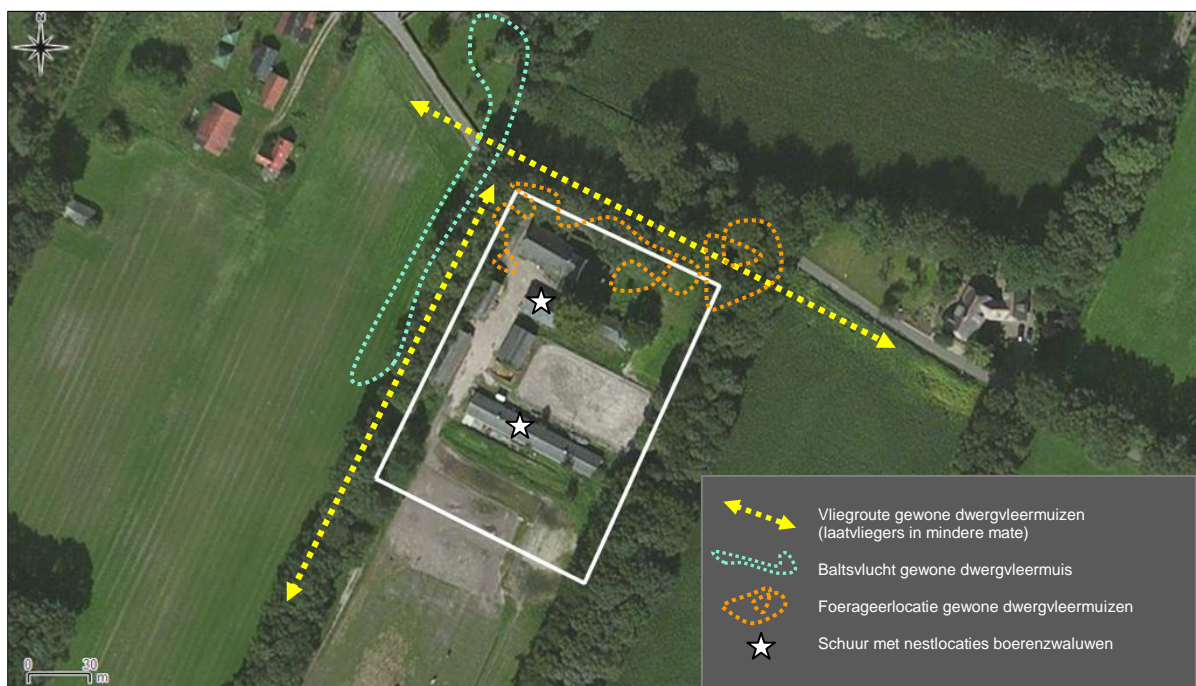
Het veldonderzoek heeft zich gericht op het aantonen van verblijfplaatsen van vleermuizen. De veldbezoeken zijn specifiek afgestemd op deze soortgroep. Het aantonen van verblijfplaatsen van overige soorten, zoals broedvogels is middels de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk. Tijdens de veldbezoeken zijn echter waarnemingen gedaan die Econsultancy niet onvermeld wil laten.

Marters

De schuren zijn geschikt voor marters. Tijdens de inspectie op geschiktheid voor vleermuizen zijn in de varkensschuren ruimten boven de tempexplaten waargenomen waarvan marters gebruik kunnen maken. Hierbij kan het behalve steenmarters ook gaan om boommarters. Er zijn in de meest zuidelijk gelegen schuur beschadigingen in de tempexplaten waargenomen die van marters afkomstig kunnen zijn. Er zijn echter geen sporen als keutels of prooiresten waargenomen die duiden op een vaste rust- of verblijfplaatsen. Opgemerkt wordt dat door langdurige leegstand de panden betrokken kunnen worden door steen- of boommarters. Geadviseerd wordt om voorafgaand aan de sloop de panden te controleren op aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van marters.

Broedvogels

In de schuren zijn nesten aanwezig van boerenzwaluwen. Er zijn circa 8 nesten waargenomen in de schuren. Tijdens het broedseizoen zijn enkele paartjes boerenzwaluwen op het erf waargenomen. Gelet op het aantal zouden er maatregelen getroffen kunnen worden om deze dieren alternatieven te bieden. Er zijn geen indicaties van bewoning door uilen of huismussen aangetroffen.

Figuur 9. Overzichtskaat onderzoeksresultaten.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van BRO een vleermuisonderzoek uitgevoerd aan de Zandheuvelweg 5 te Veenendaal in de gemeente Veenendaal.

Het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om woonzorgvoorzieningen te realiseren in de bestaande Juliahoeve en in twee of meer nieuwe gebouwen. Er komen maximaal 25 zorgeenheden. Op het terrein zullen voorzieningen worden gerealiseerd, zoals een theetuin, mogelijkheden voor dagbesteding en parkeervoorzieningen. De Juliahoeve blijft behouden en zal worden gerenoveerd. De overige bebouwing wordt gesloopt. De houtwallen zullen worden behouden. De karakteristieke boom wordt mogelijk gekapt.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

De onderzoekslocatie heeft geen verblijfsfunctie voor vleermuizen. Dit betekent dat de werkzaamheden aan de bebouwing zonder aanvullende maatregelen uitgevoerd kunnen worden. De bomen aan de noord- en westzijde langs de onderzoekslocatie hebben een functie als vliegrouwe en foerageergebied. Voor de bomen aan de oostzijde is dit niet vastgesteld, omdat daar niet is waargenomen, omdat de waarnemingen zich hebben geconcentreerd rond de bebouwing. Voor zover bekend blijven de bomen rond de onderzoekslocatie gehandhaafd en zijn er geen overtredingen te verwachten. Hierbij wordt opgemerkt dat in de planvorming wel aandacht besteed dient te worden aan verlichting. De bomen dienen onverlicht te blijven.

Overige soorten

Door langdurige leegstand kunnen de panden worden betrokken door steen- of boommarters. Geadviseerd wordt om voorafgaand aan de sloop de panden te controleren op aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van marters. Er zijn circa 8 nesten van boerenzwaluwen waargenomen in de schuren. Tijdens het broedseizoen zijn enkele paartjes boerenzwaluwen op het erf waargenomen. Gelet op het aantal zouden er maatregelen getroffen kunnen worden om deze dieren alternatieven te bieden. Er zijn geen indicaties van bewoning door uilen of huismussen aangetroffen.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

